

Relegemsestraat 17, Zellik, Asse

Een Archeologienota

Auteur:

E. Van Bosch

Autorisatie:

X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

Colofon

VEC Nota 569

Relegemsestraat 17, Zellik, Asse

Vlaams Erfgoed Centrum bvba

Auteurs: E. Van Bosch & X. Alma

In opdracht van: Vertrouwelijk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Geel, mei '19

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum

Liesdonk 5

2440, Geel

Tel +32 (0)14 95 34 70

info@vlaamserfgoedcentrum.be

www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Verslag van resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1	Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1	Administratieve gegevens	5
1.1.2	Archeologische voorkennis	7
1.1.3	Huidig gebruik	7
1.1.4	Beschrijving van de geplande werken	10
1.1.5	Juridisch kader	14
1.1.6	Doelstelling en vraagstelling	16
1.2	Assessmentrapport	17
1.2.1	Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden	17
1.2.2	Beschrijving van bekende archeologische waarden	25
1.2.3	Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden	28
1.2.4	Synthese	44
1.2.5	Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie	48
1.2.6	Samenvatting	50
	Literatuur	51

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

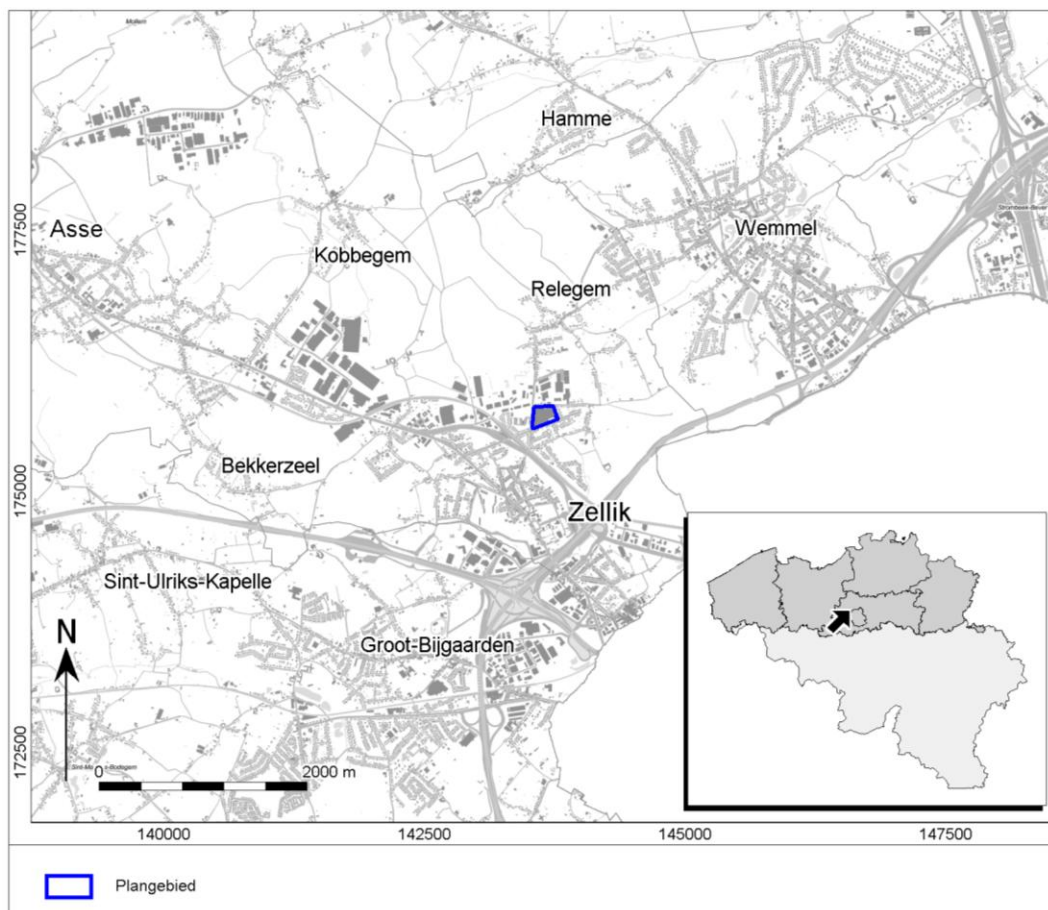
Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E - heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E - 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E - 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E - 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E - 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E - 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E - 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen

1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in maart en april 2019 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Relegemsestraat 17, Zellik, Asse (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van een voorgenomen nieuwbouwproject.

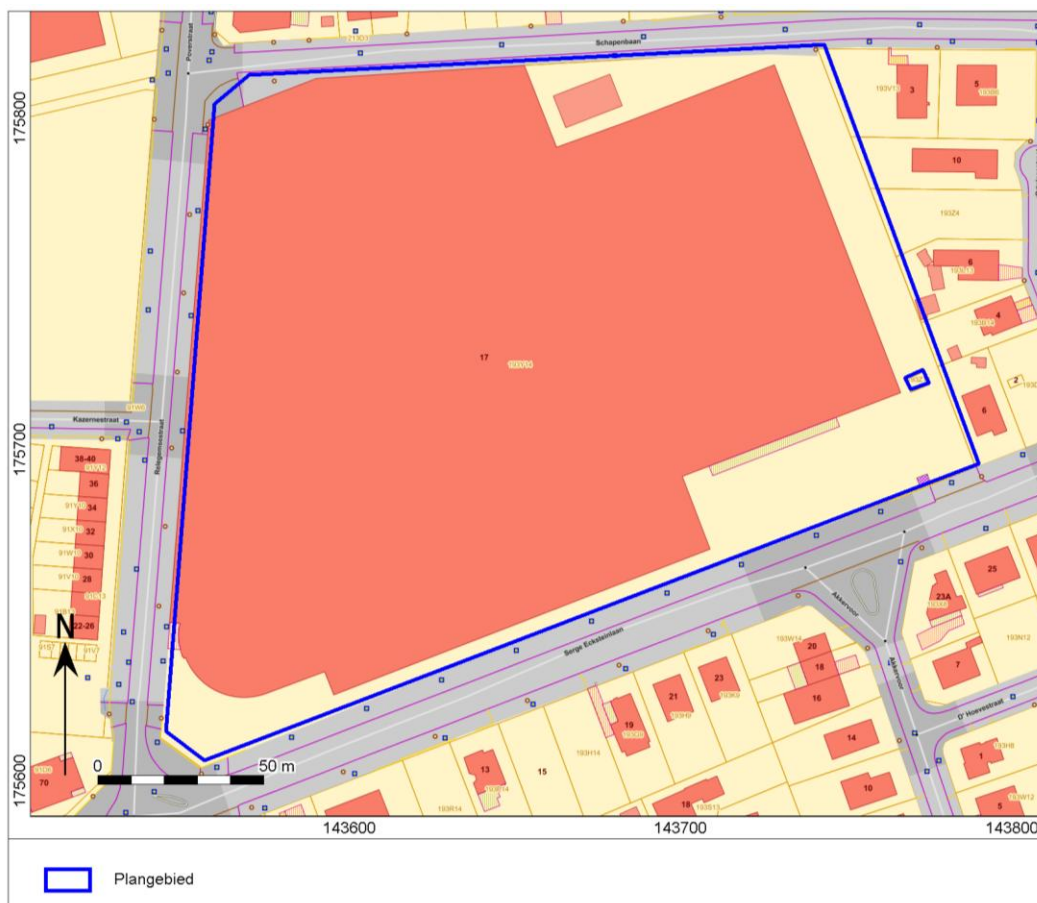
Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

1.1.1 Administratieve gegevens

Uitgevoerde fasen binnen archeologienota:	Bureauonderzoek
Aanleiding:	Nieuwbouwproject
Locatie:	Relegemsestraat 17
Plaats:	Zellik
Gemeente:	Asse
Provincie:	Vlaams-Brabant
Kadastrale gegevens:	Afdeling 6, Zellik, 0193/00Y14
Diepte bodemverstoring	Tussen 0,85cm –mv en 8,20m TAW (59,10m TAW – 67,30m TAW)
Oppervlakte plangebied	37000 m ² / 3,70ha
Oppervlakte bodemingrepen	37000 m ²
Coördinaten (<i>bounding box</i> ; Lambertcoördinaten (EPSG:31370))	143.734,1 / 175.818,4 143.780,0 / 175.692,0 143.540,4 / 175.607,3 143.554,3 / 175.804,5
Projectcode	2019B300 (bureauonderzoek)
VEC-projectcode:	5010086 (bureauonderzoek)

Auteur:	X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094) E. Van Bosch (veldwerkleider)
Autorisatie: ¹	X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)
Begindatum onderzoek:	19 maart 2019
Einddatum onderzoek:	14 mei 2019
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Liesdonk 5 2440 Geel
Relevante thesaurustermen:	Nieuwe Tijd, Nieuwste Tijd, 18 ^{de} eeuw, 19 ^{de} eeuw, stad, wegen, cultuurlagen, bureauonderzoek.

Tabel 2. Administratieve gegevens.

Afb. 2. Locatie van het plangebied op de GRB kaart.

¹ Xander Alma is een werknemer bij ADC ArcheoProjecten BV. ADC ArcheoProjecten voert onderzoek in onderaanneming uit voor het Vlaams Erfgoed Centrum.

In het plangebied zijn de volgende verstoorde zones vastgesteld:

Binnen het plangebied moet rekening worden gehouden met de bestaande verstoring door de huidige bebouwing en verhardingen. De verwachte omvang van de verstoring wordt kort gedomd in paragraaf 1.1.3 en in paragraaf 1.2.1. In deze laatste genoemde worden de resultaten van het oriënterend booronderzoek uit het milieuhygiënisch rapport besproken.

1.1.2 Archeologische voorkennis

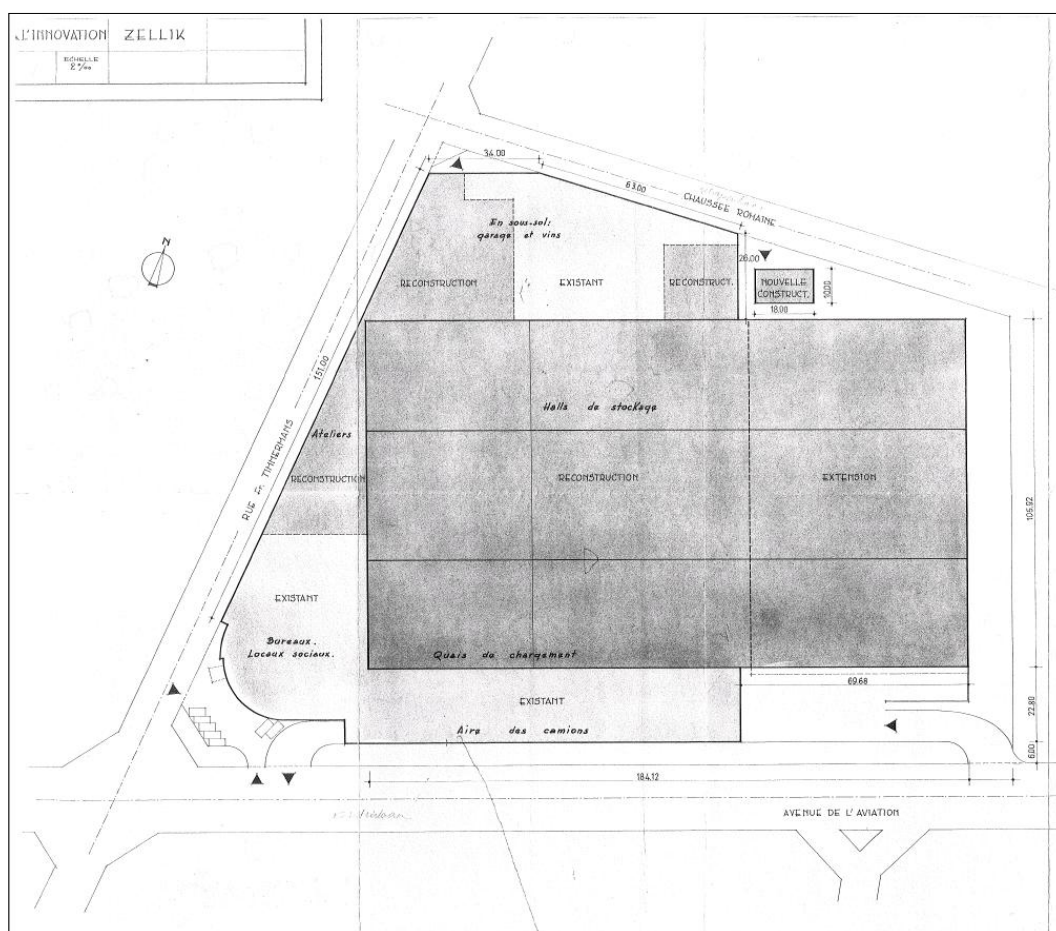
In het plangebied is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Over de omgeving van het plangebied zijn zes archeologische nota's geschreven. Deze nota's zijn beschreven in paragraaf 1.2.2.

1.1.3 Huidig gebruik

Het plangebied is gelegen aan de Relegemsestraat, Serge Ecksteinslaan en de Schapenbaan te Zellik, een deelgemeente van de gemeente Asse, provincie Vlaams-Brabant.

In de huidige situatie is het terrein bijna helemaal bebouwd en het gebouw is deels onderkelderd. De oppervlaktes konden niet exact bepaald worden en de dieptes zijn onbekend. De oppervlakte van het hoofdgebouw is naar schatting 30.325m², van het bijgebouw 180m² en van de verharde zone 2.710m². Aan de oostelijke zijde bevindt zich een groenzone met een oppervlakte van 2.910m² (afb. 3-5).

Voorafgaand aan de geplande werken die ten grondslag liggen aan deze archeologienota, zullen de bestaande gebouwen en infrastructuur gesloopt worden. De sloop van de huidige bebouwing valt onder een andere vergunningsaanvraag en zal daarmee niet meegenomen worden in deze archeologienota.

Afb. 3. Huidige toestand van het plangebied.

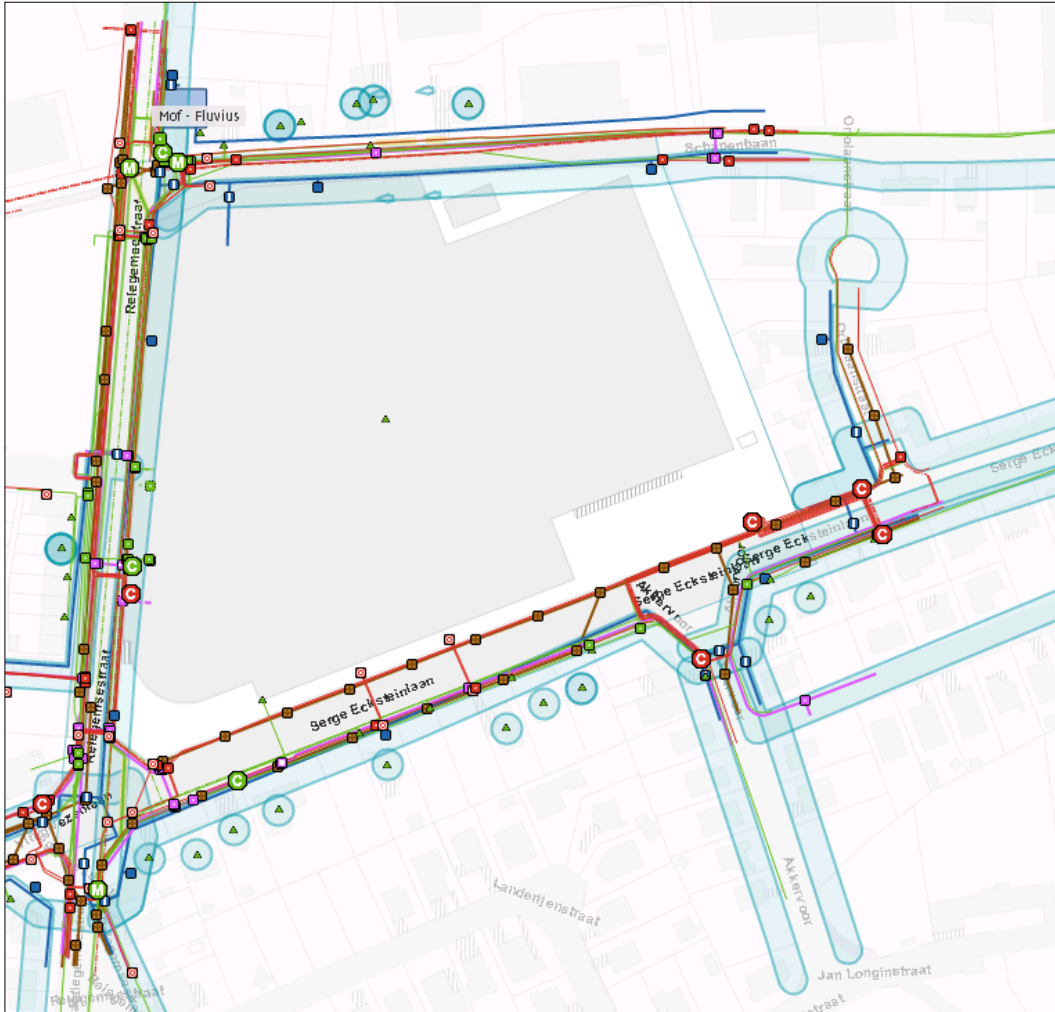
Afb. 4. Huidige toestand van het plangebied, foto's opdrachtgever. Linksboven: straatzijde Serge Ecksteinlaan. Rechtsboven: groenzone aan de oostzijde. Linksonder: straatzijde Relegemsestraat. Rechtsonder: hoek Relegemsestraat met de Serge Ecksteinlaan.

In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIP (afb. 6). Uit de hierop ontvangen gegevens blijkt dat in het noorden van het plangebied een aansluiting op de drinkwaterleiding aanwezig is.

De opdrachtgever heeft een rapport over het Oriënterend Bodemonderzoek ter beschikking gesteld. Dit rapport valt onder de noemer van een milieuhygiënisch onderzoek. Op basis van deze opgevraagde gegevens met betrekking tot de milieuhygiënische situatie in het plangebied kan worden geconcludeerd dat er in de grond ter hoogte van één boring (B501) een overschrijding van de richtwaarde koper en benzo(a)pyreen is gemeten. De verhoogde concentratie zou geen ernstige bodemverontreiniging vormen voor mens of milieu. De conclusie van het rapport is dat er geen veiligheidsmaatregelen, voorzorgsmaatregelen, bestemmingsbeperkingen of gebruiksbeperkingen noodzakelijk zijn. De resultaten van de boorstaten worden besproken in paragraaf 1.2.1.

Afb. 5. Huidige toestand van het plangebied, foto's opdrachtgever. Linksboven: straatzijde richting hoek Relegemsestraat met Schapenbaan. Rechtsboven: einde plangebied Schapenbaan. Linksonder en rechtsonder: hoek Relegemsestraat met Schapenbaan.

Afb. 6. Aanduiding van de kabels en leiding in de bestaande situatie op basis van de Klip kaart

1.1.4 Beschrijving van de geplande werken

Het doel van de geplande werken is om binnen het plangebied een aantal nieuwe structuren aan te leggen. In totaal komen er vijf nieuwe gebouwstructuren, een waterstructuur, een parking met mogelijk geothermische sondes, verharde zones, twee muurconstructies en een onverharde zone (afb. 7). Ten bate van de nieuwbouw is een “nulniveau” voor het plangebied bepaald op 67,30m TAW. Het maaiveld van de huidige situatie ligt tussen 64,5m TAW – 66,9m TAW.

In de onderstaande toelichting op de omvang van de geplande werken zal per aard van de ingrepen besproken worden welke oppervlakte en dieptebereik deze hebben. Hiermee kan de impact van de geplande werken bepaald worden. In de tabel die is bijgevoegd in de samenvatting van de geplande werken (zie p. 12-13), is een schatting gemaakt van de relatie van de uitgravingdieptes en het huidige maaiveld.

Structuren

De drie gebouwstructuren zijn op de kaart weergegeven met de letters A tot C. Structuur A heeft een oppervlakte van 1555m² en het diepste punt voor de afgraving ligt op 62,15m TAW of 5,12m onder het nulniveau. Ten aanzien van het huidige maaiveld betekent dit een ontgraving van 3,95 m. Structuur B heeft een oppervlakte van 6242m² en kan voor de dieptes worden opgedeeld in B1 (4810m²) en B2 (1432m²). Voor B1 komt de fundering te liggen op 66,3m TAW of 1,0m onder het nulniveau. Ten aanzien van het huidige maaiveld betekent dit een ophoging, de fundering komt immers op 0,7 m boven huidige maaiveld te liggen. Voor B2 wordt er afgegraven tot op 59,1m TAW of 8,20m onder het nulniveau.

Dit komt overeen met 7,10m onder huidig maaiveld. De structuren A en B steunen tevens op funderingspalen die tot 8m diep gaan. Structuur C heeft een oppervlakte van 497m² waarbij de fundering komt te liggen op 66,0m TAW of 0,85m TAW onder het nulniveau. Dit komt overeen met 0,45 m boven huidig maaiveld, waarmee dit gebouw in ophoging zal worden aangelegd.

Waterstructuur

De waterstructuur, bestaat uit twee delen en is gelegen rondom structuur B. Het heeft een totaal oppervlak van 6799m². Voor deze structuur gaat de bodem afgegraven worden tot 65,3m TAW of 2,27m onder het nulniveau. De aanleg van de waterpartij zal daarmee gepaard gaan met bodemingrepen tot 0,6 m onder huidig maaiveld.

Parking met geothermische sondes

De parking komt in het noordelijke deel van het plangebied te liggen, aan het kruispunt van de Schapenbaan en de Poverstraat. De parking heeft een oppervlakte van 2750m² en de afgraving gaat tot 62,35m TAW of 4,95m onder het nulniveau. Dit staat gelijk aan 0,75 m onder huidig maaiveld. Onder de parking worden mogelijk 40 geothermische sondes geplaatst. Deze sondes gaan tot 150m diep.

Verharde zones

De eerste verharde zone ligt rondom de waterstructuur en heeft een oppervlakte van 3807m². Ter hoogte van deze zone wordt de bodem tot 66,45m TAW afgegraven of 0,85m onder het nulniveau. Dit betekent dat de verharding in ophoging gerealiseerd zal worden.

In de zuidwestelijke hoek ligt een toegangsweg met een oppervlakte van 1128m² tot de interne structuren. Deze hebben een dikte van 75cm. Ook deze zal in verhoging liggen.

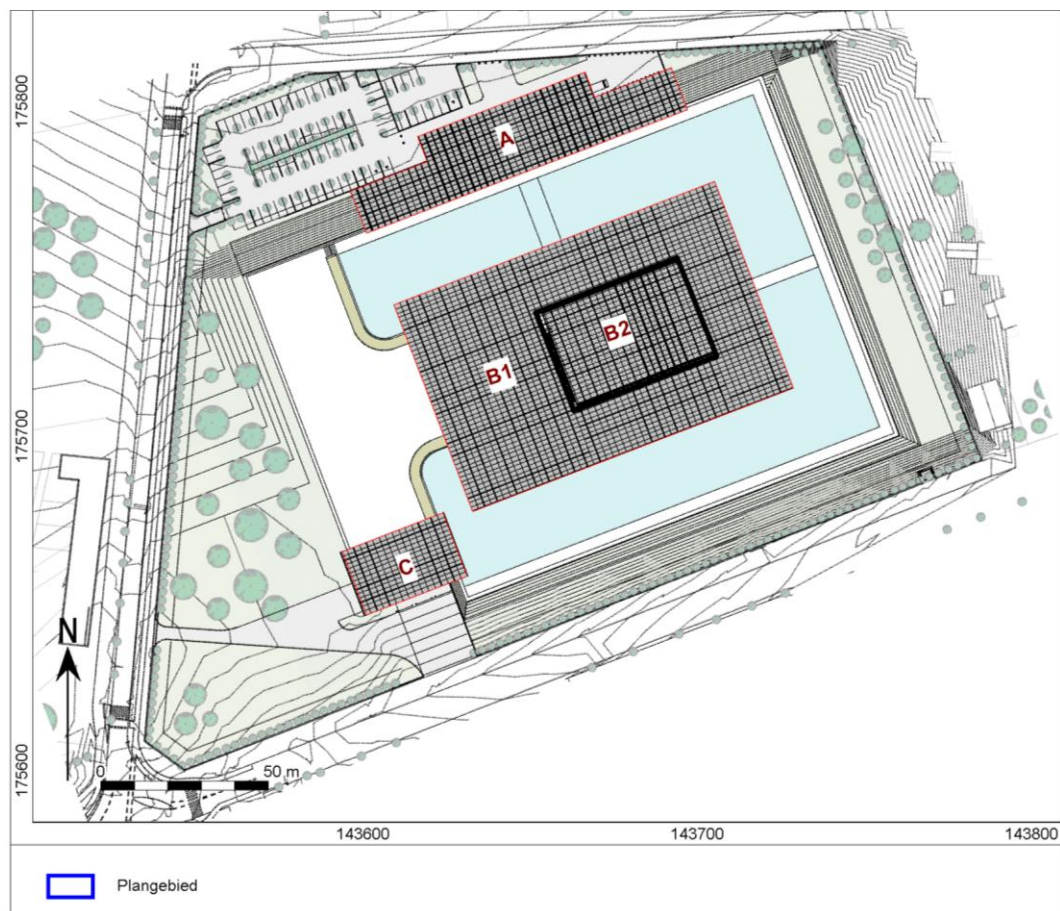
Muurconstructies

Rondom de structuren B en C komt een binnenmuur te staan van 518m lang. Deze muur gaat tot 3,5m onder het loopoppervlak van de verharde zone (63,8m TAW).

Van de perceelmuur zijn geen afmetingen gekend.

Onverharde zone

Tussen de perceelmuur en de interne gebouwen ligt een onverharde zone. Aan de zuidelijke zijde ligt een helling, die met stijgende lijn van 64,60m TAW tot 65,40m TAW richting de binnenmuur gaat. Aan de westelijke zijde ligt een helling, die met een stijgende lijn van 64,80m TAW tot 65,40m TAW richting de binnenmuur gaat. Aan de noordelijke zijde ligt een helling, die met een stijgende lijn van 63,60m TAW tot 65,40m TAW richting de binnenmuur gaat. Aan de oostelijke zijde ligt een helling met een plateau. Eerst loopt de helling met een stijgende lijn van 64,40m TAW tot 66,40m TAW richting het plateau, waarna het nog verder stijgt tot 65,40m TAW tot aan de binnenmuur.

Afb. 7. Nieuwe toestand van het plangebied.

Aard ingreep:	Bouw van een nieuwbouwproject
Wijze fundering:	betonfundering
Onderkeldering:	plaatselijk
Diepte bodemverstoring:	Tussen 66,45 TAW en 59,10 TAW
Oppervlakte bodemverstoring:	36923m ²
Toekomstige ligging boven- en ondergrondse infrastructuur:	Zie beschrijving en tabellen

Tabel 3. Samenvatting geplande werken.

Structuur	Opp. (m ²)	Uitgraving (m TAW)	Relatie nul-niveau (m) (67,3m TAW)	Huidig maaiveld (m TAW)	Relatie huidig maaiveld (m)
A	1555	62,15	-5,12	66,1	-3,95
B	6242	x	x	x	x
B1	4810	66,3	-1,0	65,6	+0,7
B2	1432	59,1	-8,2	66,2	-7,10
C	497	66,45	-0,85	66,0	+0,45

Tabel 4. Structuren 1 met hun maximale uitgravingsdiepte.

Structuur	Opp. (m²)/ lengte (m)	Uitgraving (m TAW)	Relatie nul-niveau (m) (67,3m TAW)	Huidig maaiveld (m TAW)	Relatie huidig maaiveld (m)
Parking	2750	62,35	-4,95	63,1	-0,75
Geothermische sondes	x	-87,65	-154,95	63,1	-150,75
Waterstructuur	6799	65,3	-2,27	65,9	-0,60
Verharde zone	3807	66,45	-0,85	66,0	+0,45
Toegangsweg	1128	x	-0,75	x	x
Binnenmuur	518m	63,8	-3,5	x	x
Perceelmuur	x	x	x	x	x

Tabel 5. Structuren 2 met hun maximale uitgravingsdiepte.

Onverharde zone	Gepland niveau min. (m TAW)	Gepland niveau max. (m TAW)	Huidig niveau min. (m TAW)	Huidig niveau max.(m TAW)
Zuidelijk	64,6	65,4	63,1	65,7
Westelijk	64,8	65,4	63,6	67,0
Noordelijk	63,6	65,4	63,5	66,8
Oostelijk	64,4	65,4	64,5	66,8

Tabel 6. Hoogteverloop van de onverharde zones.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

1.1.5 Juridisch kader

Artikel 5.4.1. (01/04/2019 -)

Voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen moet een archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 en artikel 5.4.12 opgesteld en gemeld worden in volgende situaties:

- 1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site;*
- 2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de vergunningsplichtige ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;*
- 3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de vergunningsplichtige ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.*

Voor de toepassing van dit artikel op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen wordt van die verplichting vrijgesteld:

- 1° indien de aanvraag volledig betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering;*
- 2° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden aan bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden binnen een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, waarbij de oppervlakte van de vergunningsplichtige ingreep in de bodem buiten het gabarit van de bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden minder dan 100 m² beslaat;*
- 3° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden aan bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden buiten een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten een voorlopig of definitief beschermde archeologische site, waarbij de oppervlakte van de vergunningsplichtige ingreep in de bodem buiten het gabarit van de bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden minder dan 1000 m² beslaat, wanneer de lijninfrastructuur waarvoor de omgevingsvergunning wordt aangevraagd meer dan 1000 meter bedraagt;*
- 4° indien de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de vergunningsplichtige ingreep in de bodem minder dan 5000 m² beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites;*
- 5° indien de handelingen louter betrekking hebben op verbouwingswerken of vernieuwbouw, zonder bijkomende vergunningsplichtige ingreep in de bodem;*
- 6° indien de handelingen louter betrekking hebben op de regularisatie van vergunningsplichtige projecten, overeenkomstig artikel 81 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en alle vergunningsplichtige ingrepen in de bodem al zijn uitgevoerd;*
- 7° indien de stedenbouwkundige aanvraag kadert in verbeterd bodembeheer en uitsluitend betrekking heeft op een reliëfwijziging in agrarisch gebied, niet gelegen in een archeologische zone zoals opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones of een voorlopig of definitief beschermde archeologische site, als gevolg van een afgraving van teelaarde tot 40 cm en de latere toevoeging met dezelfde teelaarde.*
- 8° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden;*
- 9° indien de aanvraag geheel betrekking heeft op percelen binnen het grondgebied van een erkende onroerenderfgoedgemeente waarvoor de gemeenteraad in een gemeentelijk reglement een vrijstelling heeft voorzien en de aanvraag geen betrekking heeft op beschermde goederen of op percelen die geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in een archeologische zone, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones. De vrijstellingen in het gemeentelijk reglement zijn gebaseerd op onderzoek naar de*

archeologische situatie in de betrokken gemeente door een erkende archeoloog in dienst van de erkende onroerenderfgoedgemeente en hebben betrekking op percelen met een oppervlakte van 5000 m² of minder.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor deze vrijstellingen bepalen.

De aanvrager van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen kan een archeologienota waarvan al akte is genomen indienen als de aanvraag betrekking heeft op hetzelfde perceel of dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de vergunningsplichtige werkzaamheden die in de archeologienota waarvan akte is genomen zijn omschreven. Als er in de archeologienota een archeologische opgraving werd opgelegd, moet deze zijn uitgevoerd en moet daarover een archeologierapport aan het agentschap zijn bezorgd. In het geval dat er gebruik is gemaakt van onderafdeling 7 van deze afdeling, moet de nota waarvan akte is genomen zijn uitgevoerd. Als er in de nota een archeologische opgraving wordt opgelegd, moet daarover een archeologierapport aan het agentschap zijn bezorgd.

De archeologienota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. De verplichting tot de opmaak van een archeologienota wordt gekoppeld aan oppervlaktecriteria. Vanwege de ligging van het plangebied geheel buiten een woongebied/recreatiegebied en het gegeven dat de opdrachtgever niet publieksrechtelijk is, geldt een verplichting voor het opstellen van een archeologienota bij bodemingrepen groter dan of gelijk aan 1000 m², waarbij het perceeloppervlak groter of gelijk aan 3000m².

Aangezien de geplande ingrepen in het te ontwikkelen gebied in totaal een oppervlakte van 37000m² beslaan (binnen een totaal perceelsoppervlak van 37000 m²) en daarmee de maximale onderzoeksgrenzen worden overschreden, dient de initiatiefnemer een archeologienota waarvan akte is genomen te laten opmaken.²

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 4.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.³

De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bvba. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

³ Agentschap Onroerend Erfgoed, 2019

1.1.6 Doelstelling en vraagstelling

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- *Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*
- *Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

Het bureauonderzoek vormt binnen de archeologienota de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van het bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. Daarbij worden onder andere de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), relevante historische kaarten en informatiebronnen omtrent de ondergrond gebruikt. De beschrijving van de historische, archeologische en aardwetenschappelijke informatie is gebaseerd op het volgende bronmateriaal:

Aardkundige gegevens:

- Tertiaire kaart
- Quartairgeologische kaart 1:50.000
- Geomorfologische kaart
- Bodemkaart 1:50.000
- Hoogteverloopkaarten
- Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
- Profielbeschrijvingen opgesteld bij opmaak van de bodemkaart

Archeologische gegevens:⁴

- Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Historische gegevens:

- Kadasterplan
- Ferraris kaarten uit 1771-1778
- Atlas der buurtwegen 1840-1850
- Vandermaelenkaart 1846-1854
- Topografische kaart
- Luchtfoto's 1979-2012

Externe partijen:

- Input Onroerend Erfgoed
- Literatuur
- Gemeente
- Amateurarcheologen en heemkundekringen⁵
- Nutsmaatschappijen⁶
- Toponymie
- Huidige gebruikers

⁵ Deze zijn niet gecontacteerd omdat de CAI database genoeg bijkomende informatie verschaffen voor een duidelijke archeologische verwachting.

⁶ Zie KLIP aanvraag

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

Het onderzoeksgebied kenmerkt zich aardwetenschappelijk als volgt:

Bron	Informatie
Tertiaire kaart ⁷	Formatie van Maldegem (Ma) Formatie van Lede (Ld)
Quartaargeologische kaart 1:50.000 (afb. X) ⁸	Profieltype 2 ELPw: Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. Zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen. HQ: En/of hellingafzettingen van het Quartair
Geomorfologie ⁹	Dender-Zenne Interfluvium De cuesta van Asse
Bodemkaart 1:50.000 ¹⁰	Aba1 Droge leembodem met textuur B horizont
Reeds verrichte boringen ¹¹	Binnen plangebied: Oriënterend bodemonderzoek opdrachtgever B500: diepte 3m 0,00 – 1,00 leem, matig zandig, matig stenenhoudend, matig puinhoudend, licht, bruin 1,00 – 3,00 leem, matig zandig, zwak puinhoudend, matig stenenhoudend, licht, bruin B501: diepte 2m 0,00 – 0,40 beton 0,40 – 0,80 fijn zand, sterk stenenhoudend, geel 0,80 – 2,00 fijn zand, zwak siltig, matig stenenhoudend, sterk puinhoudend, matig bakstenenhoudend, licht, bruin B502: diepte 2m 0,00 – 0,20 zand, zeer fijn, matig siltig, matig wortelhoudend, donker bruin 0,20 – 2,00 leem, matig zandig, zwak grindhoudend, bruin B503: diepte 1,3m 0,00 – 0,20 beton 0,20 – 1,00 fijn zand, matig puinhoudend, matig stenenhoudend, geel 1,00 – 1,30 leem, matig zandig, matig puinhoudend, matig stenenhoudend, geel Gestaakt op beton B504: diepte 1,3m 0,00 – 0,20 beton 0,20 – 1,00 leem, matig zandig, matig stenenhoudend, matig

⁷ <http://www.geopunt.be/kaart>.

⁸ <http://www.geopunt.be/kaart>.

⁹ <http://www.geopunt.be/kaart>.

¹⁰ <http://www.geopunt.be/kaart>.

¹¹ <http://www.geopunt.be/kaart>.

Bron	Informatie
	puinhoudend, licht, bruin Gestaakt op beton
	Nabij: kb31d87e-B115 (1880) 0,00 – 1,50 Terre à briques (brikgrond/leembodem) 1,50 – 6,50 Limon quaternaire (Quartair leem) 6,50 – 7,70 Lit de cailloux roulés (gerold grind, terasafzetting) >7,70 Tertiair (2000) 0,00 – 7,00 Quartaire afzetting 7,00 – 8,90 Formatie van Maldegem (Lid van Ussel en Lid van Asse) 8,90 – 14,45 Formatie van Maldegem (Lid van Wemmel)
	kb31d87e-B749 (1885) 0,00 – 1,00 Argile glauconifère encore sableuse (zeer zandhoudende klei met glauconiet) 1,00 – 3,00 Sable argileux glauconifère (kleizand, glauconiet) 3,00 – 4,00 Sable très vert, glauconifère (klei, zeer groen, glauconiet) 4,00 – 5,00 Sable de Wemmel, très rougi (zand van Wemmel, erg rood) (2000) 0,00 – 5,00 Quartaire afzetting tot de Formatie van Maldegem (Lid van Wemmel)
	kb31d87e-B466 0,00 - 6,00 Leem tot kalkrijke leem 6,00 – 7,00 leem met gerolde grinden >7,00 Tertiair (2000) 0,00 – 7,00 Quartaire afzetting 7,00 – 12,00 Formatie van Lede
Hoogtekaart ¹²	64,5m TAW – 66,9m TAW
Bodemerosie ¹³	Zeer sterk erosie gevoelig
Bodemgebruikkaart ¹⁴	Industrie- en handelsinfrastructuur, kernstad bebouwing, andere bebouwing Omgeving: weiland
Bodembedekkingskaart ¹⁵	Gebouwen, overig afgedekt, gras, struiken, bomen

Tabel 7. Samenvatting gebruikt kaartmateriaal.

¹² <http://www.geopunt.be/kaart>.¹³ <http://www.geopunt.be/kaart>.¹⁴ <http://www.geopunt.be/kaart>.¹⁵ <http://www.geopunt.be/kaart>.

Tertiairgeologische kaart

De formatie van Maldegem is gevormd ongeveer 42 tot 37 miljoen jaar geleden en is opgebouwd uit klei en zanden die afwisselend geleidelijk in elkaar overgaan. Het is een marine afzetting die bestaat uit glauconiethoudend zand en klei, met kleiige afzettingen in de top. De formatie van Maldegem zou binnen het plangebied een dikte hebben van 13,6m. De top van het Tertiair zou volgens de boringen tussen de 3 – 7 meter onder het maaiveld liggen. Er zijn echter geen gegevens om nader te specificeren waar de top van het Tertiair in het plangebied aanwezig is.

Quartaire geologische kaart

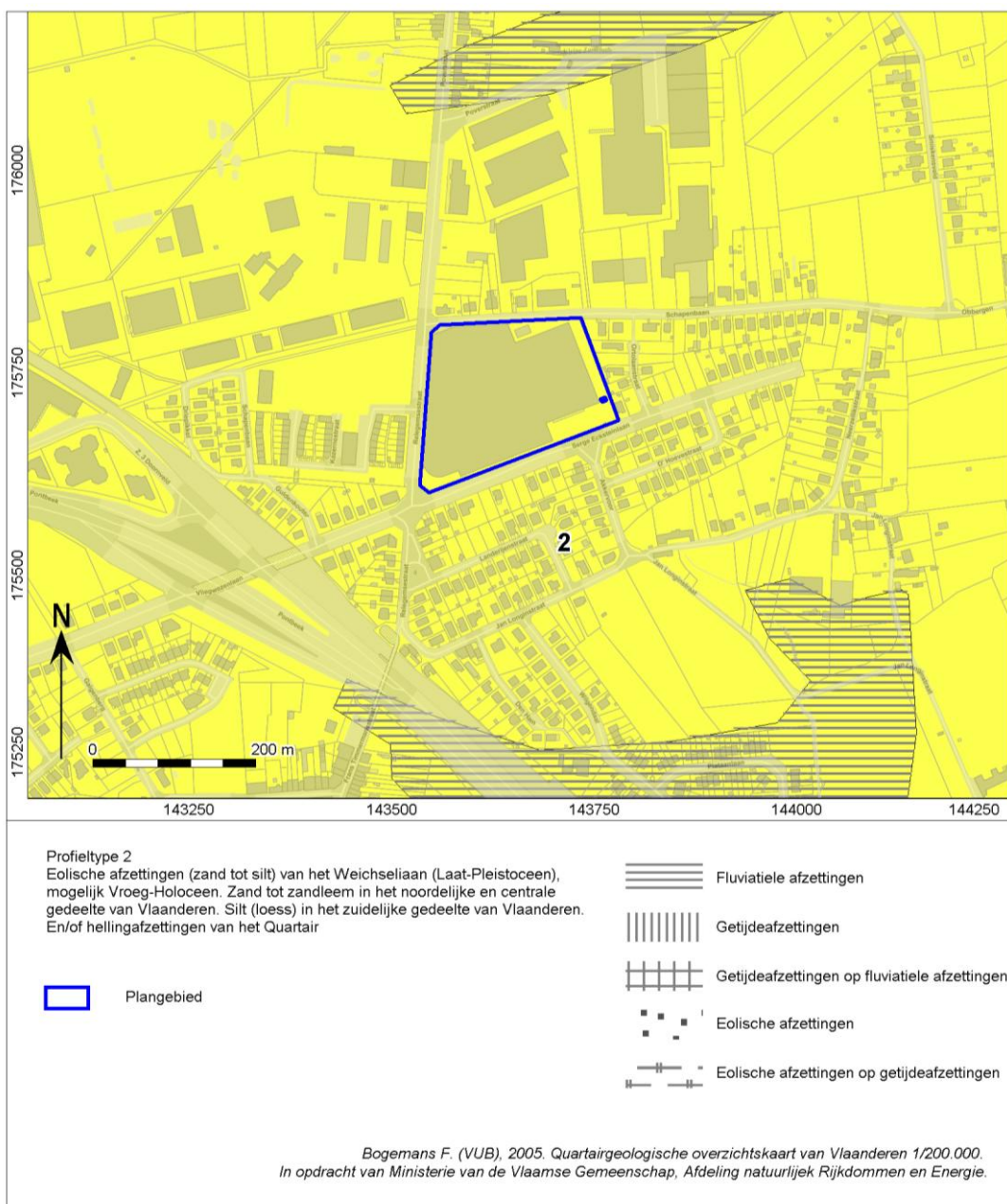
Het Pleistoceen is gekenmerkt door het cyclisch voorkomen van glacialen en interglacialen. Tijdens de glacialen was Noord-Europa bedekt met grote ijskappen. Boven deze grote ijsvlaktes ontstond een hoog luchtdrukgebied met een eigen windsysteem. In deze regio kwamen de winden vooral uit het noord-noordwest richting. Ze brachten sneeuw, leem en zand mee dat opgewaaid werd uit de blootliggende sedimenten. Wanneer de wind kracht verloor werd het materiaal weer afgezet. Hierdoor werd Midden-België op sommige plaatsen bedekt door zandleem.¹⁶

Het afzettingspakket bestaat uit Haspengouw leem en daarboven Brabant Leem. De Haspengouw leem is grotendeels afgezet onder koude, natte omstandigheden met veel neerslag. Hierdoor werden afzettingen herwerkt door het smeltwater en ontstond er niveo-eolische leem. Wanneer het smeltwater een groot debiet had werd er meer zand afgezet en bij een klein debiet leem en er ontstond de afwissellende zand- en leemafzetting die kenmerkend is voor de Haspengouw leem. De afzetting die daarop volgt komt uit een drogere periode van de Weichsel ijstijd, hierdoor bleef de leem ter plaatste liggen. Tijdens het Subatlanticum werd deze leem gedeeltelijk ontkalkt. Het Brabant Leem is dus gekenmerkt door een leemmassa met een ontkalt gedeelte en een onderliggend kalkrijk gedeelte.¹⁷

Uit de boorbeschrijvingen kan afgeleid worden dat basis van de Quartaire afzettingen bestaat uit een pakket gerold grind. Deze zijn als terrasafzettingen in de bedding van een voormalige rivier.

¹⁶ Schroyen, K., Buffel, P. en Matthijs, J. (2003): 18-20.

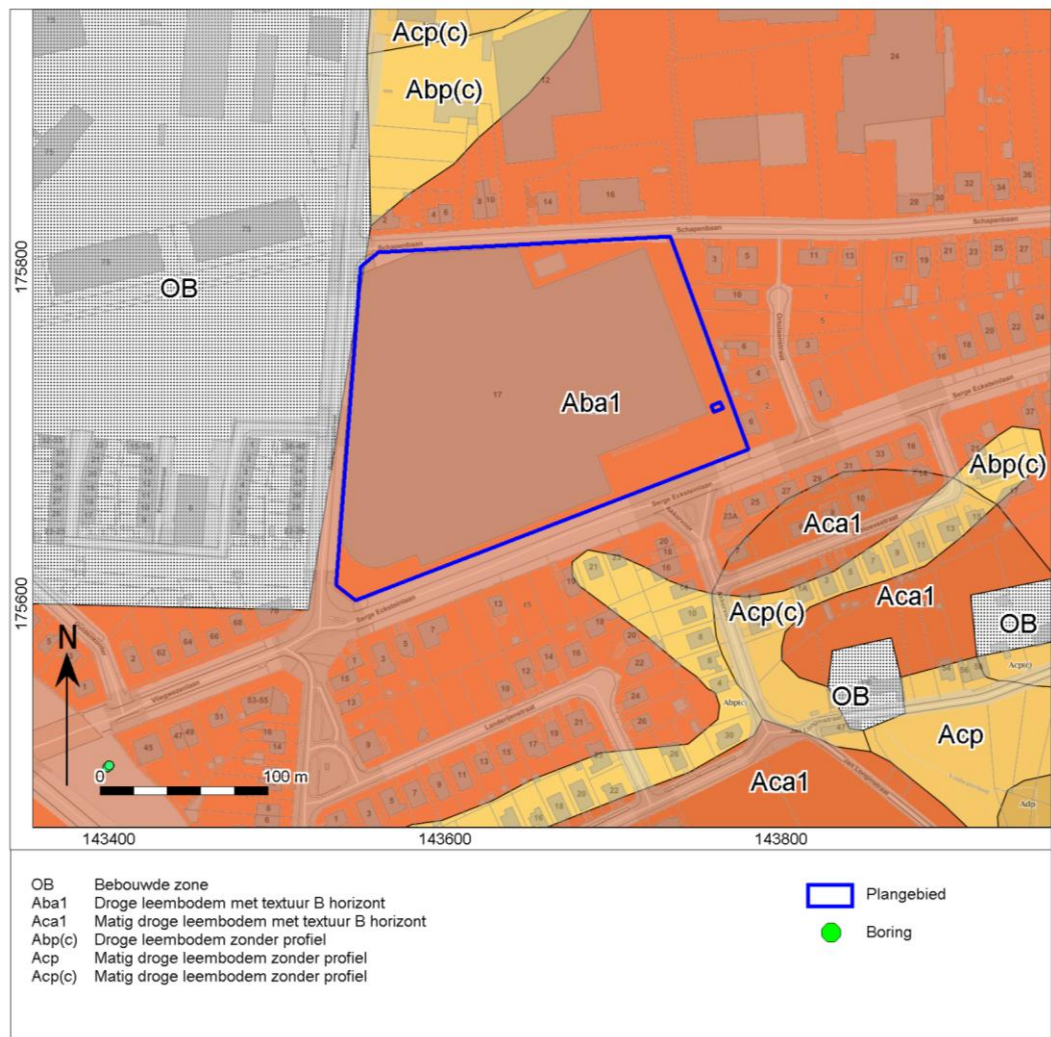
¹⁷ Goosens, E. et al. (2007): 28-360

Afb. 8. Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.

Op de bodemkaart (afb.9) is te zien dat in het volledige plangebied bodemtype AbA1 voorkomt. Aan de westelijke zijde grenst het aan een bebouwde zone. In de nabijheid van het plangebied liggen ook nog enkele andere leembodems, namelijk Aca1, Abp(c), Acp en Acp(c).

Aba1 is een droge leembodem met textuur B horizont en een A-horizont van minder dan 40cm. De serie Aba, ontwikkeld in het Pleistocene lössdek, vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem. Na de ontbossing van het gebied, is de A horizont gedeeltelijk of volledig geërodeerd. De Ap horizont rust vaak direct op de B horizont.

Afb. 9. Het plangebied op de bodemkaart.

Boringen

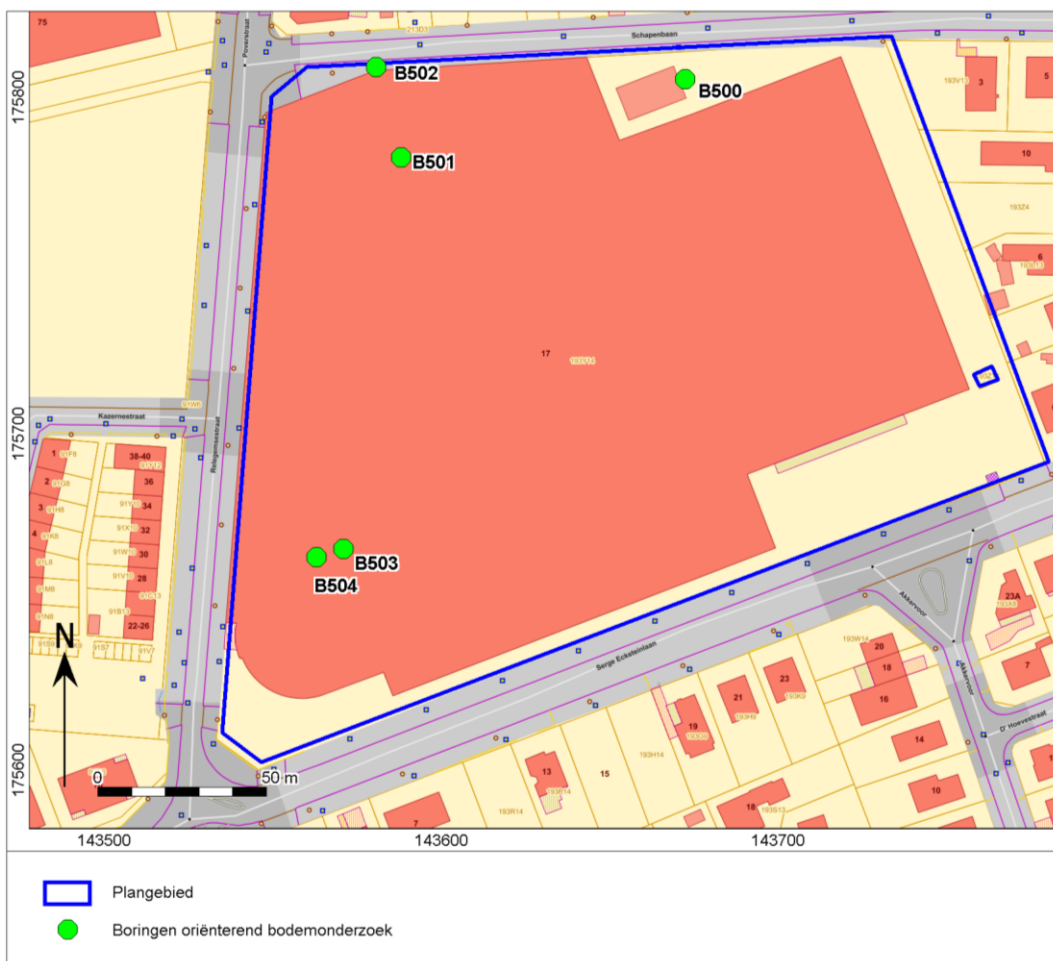
In verband met het plangebied heeft de opdrachtgever een oriënterend bodemonderzoek ter beschikking gesteld (afb. 10). De boringen zijn waar mogelijk geplaatst met een edelmanboor of anders, door de aanwezigheid van beton, met een kernboor. Het doel van dit onderzoek was het bepalen of de grond al dan niet vervuild was en wat de aard van die vervuiling was. In totaal zijn er vijf boringen die relevant zijn voor de archeologische nota, B500 – B504. Uit de boorprofielen blijkt dat sommige lagen puinhoudend en/of (bak)stenenhoudend zijn.

Boring B500 toont aan dat de bodem tussen 0,00m –mv en 3,00m –mv uit leem bestaat dat matig zandig is. De lagen zijn matig tot zwak puinhoudend en matig stenenhoudend. De inmenging van puin- en stenenhoudend materiaal betekent dat deze lagen geen natuurlijke oorsprong zullen hebben.

Boring 501 heeft een diepte van 2,00m –mv., waarvan de eerste 40cm uit beton bestaat. Hierna is er verder geboord met een edelmanboor en het profiel hiervan toont aan dat de bodem bestaat uit fijn zand dat vanaf 80cm –mv. zwak siltig wordt. Tussen 40cm en 80cm is de bodem sterk stenenhoudend en tussen de 80cm en de 2m matig stenenhoudend, sterk puinhoudend, matig bakstenenhoudend.

Boring 502 heeft een diepte van 2,00m –mv. waarvan de eerste 20cm uit zeer fijn matig siltig zand bestaat. Deze eerste 20cm zijn ook matig wortelhoudend. Vanaf hier tot op een diepte van 2m, bestaat de bodem uit leem dat matig zandig en grindhoudend is.

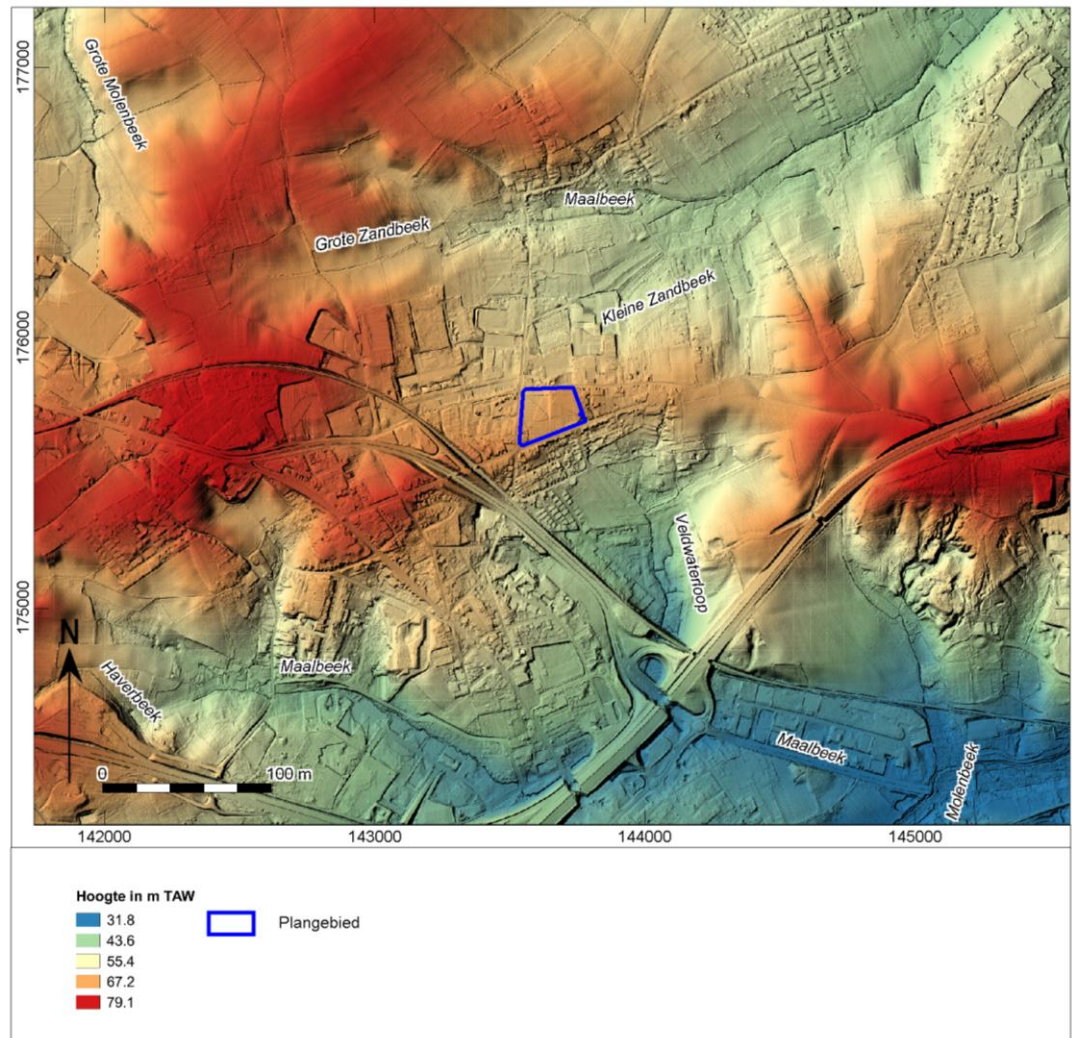
De laatste twee boringen (boringen 503 en 504) liggen dicht bij elkaar, en vertonen een gelijkaardig profiel. Beide zijn 1,3m diep en beginnen met een betonlaag van 20cm. Hieronder ligt een laag van 80cm dik die bestaat uit matig puinhoudend en stenenhoudend fijn zand. Vanaf 1,00m –mv. tot 1,30m –mv bestaat de bodem uit matig zandig leem dat matig stenenhoudend en puinhoudend is. Op een diepte van 1,30m –mv. zijn de boringen gestaakt wegens de aanwezigheid van beton.

Afb. 10. Het plangebied met de boringen uit het oriënterend bodemonderzoek .

DTM

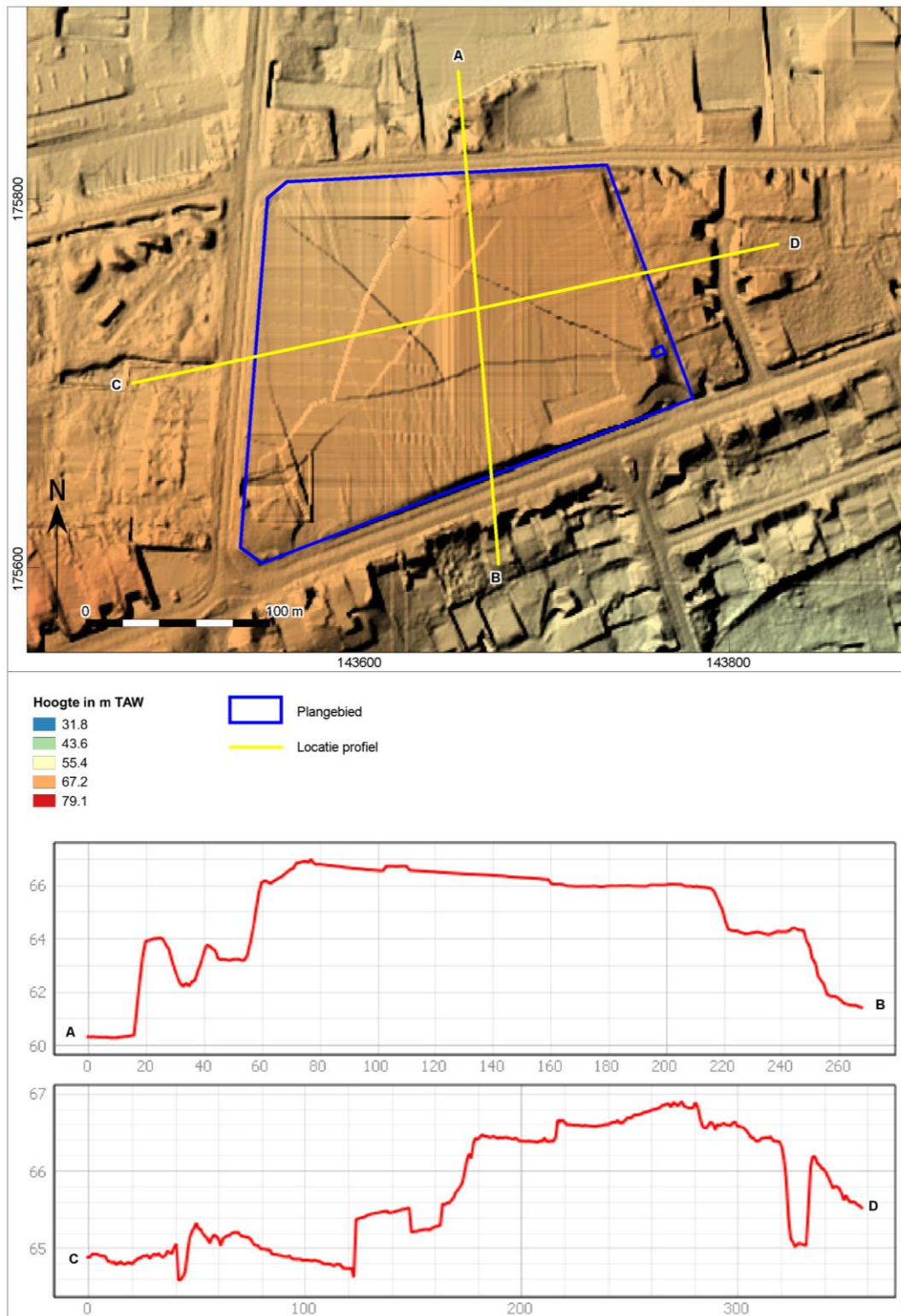
Het plangebied is gelegen te Zellik in de leemstreek van de provincie Vlaams-Brabant, in het heuvellandschap van het Dender-Zenne interfluvium. De omgeving is gekenmerkt door plateaus en beekvalleien. Zellik is gelegen op de flank van een (zand)leemplateau met een hoogteverloop van 31,8m TAW – 79,1m TAW. Ten noorden van het plangebied stroomt de Kleine Zandbeek die na 200m samenloopt met de noordelijke tak van de Maalbeek. Ten zuiden van het plangebied stroomt de Veldwaterloop, die verder samenloopt met de zuidelijke tak van de Maalbeek (afb. 11).

Afb. 11. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM), inclusief waterlopen.

Het plangebied ligt op een lager gelegen uitloper die de verschillende plateaus verbindt. Het hoogteverloop van het plangebied ligt tussen de 64,5m TAW en 66,900m TAW. Van noord naar zuid daalt het profiel licht tot 0,5m. Van oost naar west gaat het minder geleidelijk. Vanaf het meest oostelijke punt stijgt het terrein steil met 0,5m, waarna het over 60m met 1,0m stijgt tot een vlakker gelegen zone met een maximale hoogte van 66,8m TAW. Aan de westelijke zijde ligt een verlaagde geul 1,0m dieper dan de omgeving, waarna het geleidelijk verder daalt. (Afb. 12)

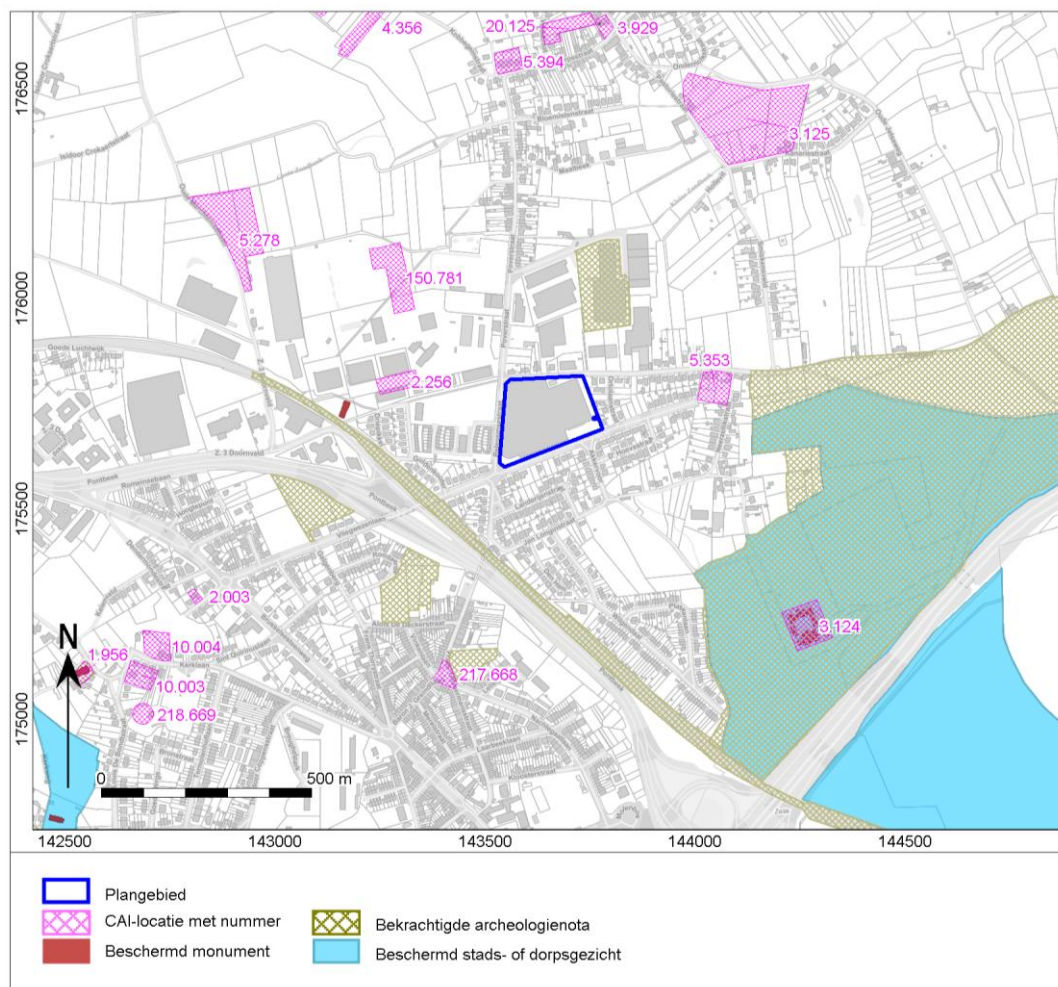
Het plangebied ligt gemiddeld 1,5m hoger dan de directe omgeving en vertoont een type reliëf bestaande uit sterk afgevlakte zones dat wijst op een soort van ophoging.

Afb. 12. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM, inclusief profiel hoogteverloop.

1.2.2 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied zijn in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed de volgende archeologische waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (afb. 13):

Afb. 13. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het plangebied.

CAI nummer	Afstand t.o.v. plangebied	Datering	Omschrijving
1956	>1000	Volle Middeleeuwen	Parochiekerk, Sint-Bavo, cartografie, literatuur, Kerk, 974 kerk hout met strodak
		Volle Middeleeuwen	Parochiekerk, Sint-Bavo, cartografie, literatuur, structuren, vlakgraf
2003	800	Nieuwe Tijd 18de eeuw	Toevalsvondst, losse vondst, munten
2256	200	Onbepaald	Mechanische prospectie, geen info
3124	600	Volle Middeleeuwen	Neerzellik, Hoog Hof, cartografie, veldprospectie 1985, historisch onderzoek, alleenstaande vierkantshoeve, gelijk aan het Hof te Zellik, eerste vermelding 1148, brand, verwoest, 1794
3125	600	Volle Middeleeuwen	Motte Relegem-Kobbegem, cartografie, toevalsvondst, literatuur, hof van Radelingaheim, 12de eeuw?, 14de eeuw, 16de eeuw verloor invloed, afgegraven 17de eeuw, aardewerk

		Late Middeleeuwen	Motte Relegem-Kobbegem, cartografie, toevalsvondst, literatuur, vondstenconcentratie, grijs gereduceerd aardewerk, kogelpot
		Late Middeleeuwen	Motte Relegem-Kobbegem, cartografie, toevalsvondst, literatuur, losse vondst, bouw materiaal, dakpanfragmenten, geglazuurde tegels, baksteengruis, leien, baksteen muur fundamente
3929	800	Volle Middeleeuwen	Parochiekerk Sint-Jan-de-Doper/Relegem-Kobbegem 145, literatuur, cartografie, Kerk, huidige gebouw 16de-17de eeuw, mogelijk oudere fase
		Volle Middeleeuwen	Parochiekerk Sint-Jan-de-Doper/Relegem-Kobbegem 145, literatuur, cartografie, meerdere structuren, vlakgraf
4356	900	Midden Neolithicum	Relegem Kobbegem 109, veldprospectie, losse vondst, lithisch materiaal, gepolijste bijl
5278	700	Midden Neolithicum	Relegem Kobbegem 38, veldprospectie, losse vondst, lithisch materiaal, gepolijste mijnsilex bijl
5353	250	Neolithicum	Relegem Kobbegem 107, veldprospectie, losse vondst, lithisch materiaal, afslagen, klingfragment mijnsilex
		Volle Middeleeuwen	Relegem Kobbegem 107, veldprospectie, losse vondst, aardewerk
5394	700	Late Middeleeuwen	Verbrand Hof, Relegem Kobbegem 146, toevalsvondst, veldprospectie, literatuur, 1ste vermelding 1471, plattegrond, grondvesten hoeve
10003	950	Late Middeleeuwen	Hof te Op-Zellik, literatuur, het Nieuwhof, Alleenstaande hoeve
10004	900	Late Middeleeuwen	Kleinhof, Hof ten Borre, literatuur, alleenstaande vierkantshoeve
20125	800	Midden Romeinse Tijd	Veldstraat, mechanische prospectie 2008, opgraving 2009, grondstofwinning, leemwinningskuil, max 2,5m en bewaarde diepte van 1,6m, fragmenten terra sigillata,
		Midden Romeinse Tijd	Veldstraat, mechanische prospectie 2008, opgraving 2009, alleenstaand bijgebouw plattegrond, paalsporen, mogelijk villa domein, draadfibula
		Midden Romeinse Tijd	Veldstraat, mechanische prospectie 2008, opgraving 2009, kuilsporen, dump nederzettingsafval?, mogelijk villa domein
		Midden Romeinse Tijd	Veldstraat, mechanische prospectie 2008, opgraving 2009, greppelsporen
		Midden Romeinse Tijd	Veldstraat, mechanische prospectie 2008, opgraving 2009, dumplaag, nederzettingmateriaal
		Late Middeleeuwen	Veldstraat, mechanische prospectie 2008, opgraving 2009, grachtstructuur, greppel, kuilsporen, fragmenten grijs gedraaid aardewerk
		Nieuwe Tijd 17de eeuw	Veldstraat, mechanische prospectie 2008, opgraving 2009, opvullings-of nivelleringspakket
217668	500	Vroege Middeleeuwen	Sint-Quirinus kapel, cartografie, literatuur, kapel, onstond uit 9de eeuws villakerkje, villa de Nether-Sellica, dochterparochie Sint-Bavoparochie, bedevaartsoord, verwoest en heropgebouwd 1432 - 1516 - 1798, gesloopt 1946, nieuw 1962
218669	100	Nieuwste Tijd 19de eeuw	Galgenberg, cartografie, heuvel, infrastructuur

Tabel 8. Samenvatting van de meldingen uit de Centraal Archeologische Inventaris van het plangebied.

In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn op basis van de CAI meerdere archeologische meldingen bekend. De archeologische resten dateren vanaf de steentijd en zijn teruggevonden doormiddel van prospectie, opgraving, historisch onderzoek en toevalsvondsten.

In de nabijheid, op 250m van het plangebied, zijn enkele neolithische afslagen teruggevonden tijdens een veldprospectie (CAI 5353). Op meer dan 500m van het plangebied zijn ook nog twee gepolijste silex bijlen uit het Midden Neolithicum teruggevonden, op 700m (CAI 5278) en op 900m (CAI 4356).

Op 800m van het plangebied ligt tevens ook een mogelijk villa domein uit de Midden Romeinse Tijd (CAI 20125).

Op basis van de CAI-gegevens kan worden vastgesteld dat het plangebied in de nabijheid gelegen is van enkele belangrijke locaties uit de Middeleeuwen. Namelijk op 500m van een kapel uit de Vroege Middeleeuwen (CAI 217668), op 600m van een motte uit de Volle Middeleeuwen (CAI 3125), op 600m van het Hoog Hof uit de Volle Middeleeuwen (CAI 3124) en nog op 800m en meer dan 1000m van twee parochiekerken uit de Volle Middeleeuwen (CAI 3929) (1956).

Op basis van archeologische gegevens blijkt dat het plangebied in de nabijheid van enkele grotere archeologische sites lag.

De op 800m gelegen site uit de Midden Romeinse Tijd (CAI 20125) is voor het eerst onderzocht doormiddel van proefsleuven in 2008 door Ruben Willaert Bvba. Hierna voerde het projectbureau Archaeological Solutions BVBA een vlakdekkend archeologisch onderzoek uit. In totaal werden er 80 grondsporen gevonden die voor een groot deel uit de Romeinse periode stammen. Op basis van de sporen en de aard van de vondsten interpreteerden de onderzoekers de site als behorende tot de pars rustica van een Gallo-Romeinse villadomein. Een pars rustica omvat het gehele villadomein met de artisanale bijgebouwen en specifieke off-site activiteiten zoals bijvoorbeeld in dit geval leemwinning. De eigenaars hadden een residentie in de hoofdwoning of de pars urbana. In sommige gevallen groeide deze plaatsen uit tot dorpen.¹⁸

In de omgeving van het plangebied zijn een aantal belangrijke sites uit de Middeleeuwen gekend. Een Motte, een kapel en twee parochiekerken. De kapel en de parochiekerken worden niet in detail besproken. De motte of het Hof van Radelingaheim is gelegen aan de samenloop van de Kleine en de Grote Landbeek tussen de Pastoriestraat, Kanariestraat en de Oude Jetseweg. De motte is waarschijnlijk in de 17de eeuw reeds gedeeltelijk afgegraven. De motte is ontstaan in de 14de eeuw, maar een eventuele eerdere fase uit de 12de eeuw is niet uitgesloten. Tijdens het graven van een afvalkuil in de 20ste eeuw zijn een aantal toevalsvondsten aan het licht gekomen. Waaronder grijs gereduceerd aardewerk, bouw materiaal en fundamente in de vorm van een bakstenen muur. Veel meer is er over deze motte niet bekend. De site “Hoog Hof” is in 2019 onderzocht door de Vlaamse Landmaatschappij. Op deze site is het Hoog Hof is gelegen aan de Jan Longinstraat in Zellik. Het is een oude pachtboerderij van de abdij van Affligem. Het hof is ontstaan in de 17de eeuw door de opsplitsing van het grotere Hof Ter Zellik. In 1794 brak er een brand uit en werd het voor een groot deel verwoest. Een groot deel van de huidige bebouwing stamt uit de periode na de brand, wanneer de hoeve heropgebouwd werd. In 1798 werd de hoeve en de bijhorende 110ha grond, openbaar verkocht door de Franse overheid. De hoeve is een beschermd monument (Abdijhoeve 't Hooghof) en is gelegen in een omgeving die beschermd stads- en dorpsgezichten (“Hooghof met omgeving” en “Uitbreiding omgeving hoeve Hooghof”).¹⁹

Rondom het plangebied zijn zes zones onderzocht door middel van archeologisch vooronderzoek. Asse Hooghof (ID 9550), Asse AB-Route (ID 1371), Zellik Frans Timmermansstraat (ID 5103), Asse Galgenberg (ID 1654), Zellik Vliegwezenlaan 40 (ID 9503) en Asse Poverstraat (ID 9020).

Één van de vooronderzoeken ligt op nog geen 200m van het plangebied, in de Poverstraat, Asse (ID 9020) en heeft een gelijkaardige context als het plangebied. Het onderzoek verliep naar aanleiding van de planning van een nieuwbouwproject. De onderzoekszone ligt op de noordelijke flank van een heuvelrug en grenst in het noorden aan de Kleine Landbeek en het terrein zou dalen van zuid naar noord. Het zuidelijke deel van de onderzoekszone zou zijn genivelleerd. Het Quartair geologisch profieltype bestaat uit een type 2, een eolische afzetting uit het Pleistoceen en het bodemsediment bestaat uit leem.

¹⁸ Van Liefveringe, N. (2010): 13-15.

¹⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/76852> & Cordemans, K. (2018):23.

Deze landschappelijke situatie zou volgens de onderzoekers een trefkans geven inzake archeologische onderzoek. Ze verwachten zowel sporenarcheologie als vondstenarcheologie. In deze zone zouden de bewaringscondities gunstig zijn door het aanwezige colluvium. Om deze reden werd er verder onderzoek in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek met mogelijk een verkennend en waarderend booronderzoek en proefsleuven geadviseerd.

1.2.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Historische situatie

Het plangebied is gelegen aan de Relegemsestraat, Serge Ecksteinslaan en de Schapenbaan te Zellik, een deelgemeente van de gemeente Asse, provincie Vlaams-Brabant. Het plangebied ligt op ongeveer 6,4km naar het zuidoosten van de kerk van Asse en op 1,3km van de kerk van Relegem.

Asse

De benaming Asse zou zijn oorsprong kunnen hebben in 1086 met Asca, een waternaam. De oorsprong van de nederzetting is gesitueerd op een locatie waar een aantal heuvelruggen samenkomen. Talrijke bodenvondsten en recent archeologisch onderzoek van Agilas, Kristine Magerman (2006-heden) wijzen erop dat de oorsprong minstens terug gaat tot de Romeinse periode. Vermoedelijk was Asse een Romeins administratie centrum en een belangrijk verkeersknooppunt. Halverwege de eerste eeuw werd Asse door de Romeinen, met een rechte heerweg verbonden met Bavay (ca. 77km). Deze weg is nog steeds voor een groot deel in gebruik tussen Edingen en Asse. De Romeinen verkozen Asse als centrum van de noordelijke pagus in de Civitas Nerviorum: in de wijk Kalkoven ontwikkelde zich een vicus die niet alleen belangrijk was als militair en administratief centrum, maar ook als verkeersknooppunt. De Vicus kende zijn grootste bloei in de tweede eeuw

In 1098 werd Asse geschonken aan de abdij van Affligem, die het begetingsrecht behield tot 1533. Waarna het eigendom werd van het Pauscollege van Leuven.²⁰

Relegem

Relegem, als naam komt het eerst voor in 1132 als Radelegim, wat waarschijnlijk is afgeleid van de persoonsnaam Radeling en heem wat woonplaats betekent. In het begin van de 12de eeuw, viel de Sint-Jan de Doperkerk van Relegem onder de invloed van de abdij van Grimbergen. De abdij kon de begetingsrecht van de kerk weten te behouden tot aan het eind van de 18de eeuw. Waarna Relegem in 1825 een zelfstandige parochie werd. Bestuursvormelijk was Relegem in 1339 in handen van Margareta van Redelgem, die de heerlijkheid verkocht aan de heren van Boechout, die het dan weer doorverkochten aan de Cotereaus (heerlijkheid Asse). Zo kwam de heerlijkheid van Relegem onder de baronie van Asse.²¹

Zellik

De benaming Zellik kent zijn oorsprong in 974 met de naam Sethleca. Wat in het Oudnederlands sethla is en zetel betekend.²² Het is ook mogelijk dat de benaming een Gallo-Romeinse oorsprong heeft en een link vormt met de persoonsnaam Setilius en de nederzetting Setiliacum. Deze nederzetting was gelegen op een hoogte die later ontwikkelde tot Op-Zellik en het huidige dorpscentrum. In het noordwesten van het dorpscentrum, in het lager gelegen Neer-Zellik, was op het einde van de vierde eeuw de Frankische nederzetting Bettegem (Bettingaheim) gelegen.

²⁰ Vandeputte, O. (ed) (2010): 37.

²¹ Vandeputte, O. (ed) (2010): 40.

²² Vandeputte, O. (ed) (2010): 41.

In de periode van 9de eeuw en 10de eeuw werd er om het bezit van Zellik gevochten door de wereldlijke heren de van Sint-Baafsabdij Gent. In de 12de eeuw verwierf de abdij van Affligem twee derde van het dorp. De bezittingen lagen vooral in Neer-Zellik, waarvan het op 800m van het plangebied gelegen nog aanwezige Hooghof in de Jan Longinstraat 113. Op-Zellik en Bettegem bleven onder het gezag van de Sint-Baafsabdij, tot ze werden opgesplitst in een Groot en een Klein Hof te Op-Zellik enerzijds, het Hof te Bettegem en anderzijds het Hof Piermont te Bettegem. In de jaren 60 van de vorige eeuw verdween het Klein Hof en het Hof te Bettegem uit het straatbeeld. Niet veel later onderging het Groot Hof het zelfde lot en werd het in het laatste kwart van de 20ste eeuw gesloopt.

Zellik maakte deel uit van de Meierij Merchtem en viel samen met Kobbegem onder de hertogelijke schepenbank van Jette.²³

De ontwikkeling van Zellik was voor een groot deel onder invloed van de aloude verbinding tussen Brussel en Gent, één van de voornaamste verkeersassen tussen Vlaanderen en Brabant. De aarden weg liep voorbij de kerk, de huidige Jan de Keersmaeckerstraat op iets meer dan 1 km van het plangebied. Wanneer de weg werd rechtgetrokken in de 18de eeuw kwam het dorpscentrum ten zuiden van de weg te liggen.

Zellik is een Brusselse randgemeente en wordt door de ring in twee gesplitst. Het plangebied ligt ten oosten van het centrum, aan de overkant van de Pontbeeklaan, in het huidige Neer-Zellik tussen Relegem en de ring. Tot de jaren 60 van de 20ste eeuw, was Neer-Zellik bijna onbebouwd. Waarna het voor een groot deel wordt ingenomen door een woonuitbreiding en in het noorden door enkele bedrijventerreinen.

In het zuiden van Neer-Zellik ligt de beeldbepalende inplanting van het historisch belangrijke Hooghof, dat door zijn verheven, geïsoleerde ligging de hele omgeving domineerde. In de onmiddellijke omgeving van Zellik liggen meerdere industrieparken of bedrijvenzones, waarvoor de Pontbeeklaan fungeert als directe verbinding met de Brusselse Ring. Langs deze laan is de spoorlijn Brussel-Dendermonde aangelid is tussen 1879-1881.²⁴

²³ Vandeputte, O. (ed) (2010): 41.

²⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121981>

Bouwhistorische schets

Vanaf 1957 is het terrein gebruikt voor de logistieke opslag van goederen. In de kelders van het terrein zijn verschillende bovengrondse tanks aanwezig voor de opslag van mazout en water.

Historische kaarten

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Villaret kaarten ²⁵	1745-1748	Plangebied is onbebouwd en in de zuidwestelijke hoek loopt een weg.
Ferraris kaarten ²⁶	1771-1778	Gelijkaardige situatie als voorgaande kaart.
Atlas der buurtwegen ²⁷	Ca. 1840-1850	Gelijkaardige situatie als voorgaande kaart.
Vandermaelen kaarten ²⁸	1846-1854	Topografische kaart met een gelijkaardige situatie als voorgaande kaarten.
Poppkaarten	Na 1842	De weg die door het plangebied loopt is gekarteerd als een "Dries".
Topografische kaart ²⁹	1873-1969	Het reliëf van het plangebied blijft als gevolg ongewijzigd tot aan de bouw van deze structuren. Ten noorden van het plangebied is een Romeinse weg aanwezig (Ancienne chaussée Romaine en Voie Romaine). In de periode tussen 1873 en 1904 werden er een aantal nieuwe grote wegen aangelegd. De omgeving van het plangebied verstedelijkt. Plangebied vertoont eerste tekenen van bebouwing op de kaart uit 1969.
Luchtfoto ³⁰	1971 – heden	De bebouwing in de omgeving blijft toenemen. Zowel industrieel als wooneenheden. Aanleg snelweg tussen 1979 – 1990.

Tabel 9. Samenvatting van de gebruikte historische kaarten en luchtfoto's.

²⁵ <http://www.geopunt.be>.

²⁶ Ferraris 1771-1778.

²⁷ onbekend 1840-1850.

²⁸ Vandermaelen 1846-1854.

²⁹ <http://www.cartesius.be/>

³⁰ <http://www.geopunt.be/kaart>.

Villaretkaart

De Villaretkaart (afb. 14) werd genoemd naar de Franse ingenieur-geograaf Jean Villaret en dateert uit de periode 1745-1748. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden. De kaarten geven het gebied weer tussen Gent-Doornik en Maastricht-Luik.³¹ Op deze kaart is te zien dat het plangebied voor een groot deel in een onbebouwde zone ligt. In de zuidwestelijke hoek van het plangebied loopt een weg, die aansluit bij de verbindingssassen van het hooghof (La Haute Cente). Ten oosten van het plangebied ligt de bebouwde zone Neizel. Ongeveer 630m naar het zuidwesten loopt een belangrijke verbindingssas die Asse, via Zellik met Brussel verbindt. In Zellik (Zellick) zelf, net buiten het kaartbeeld is een kasteel met bijhorende gronden gekarteerd.

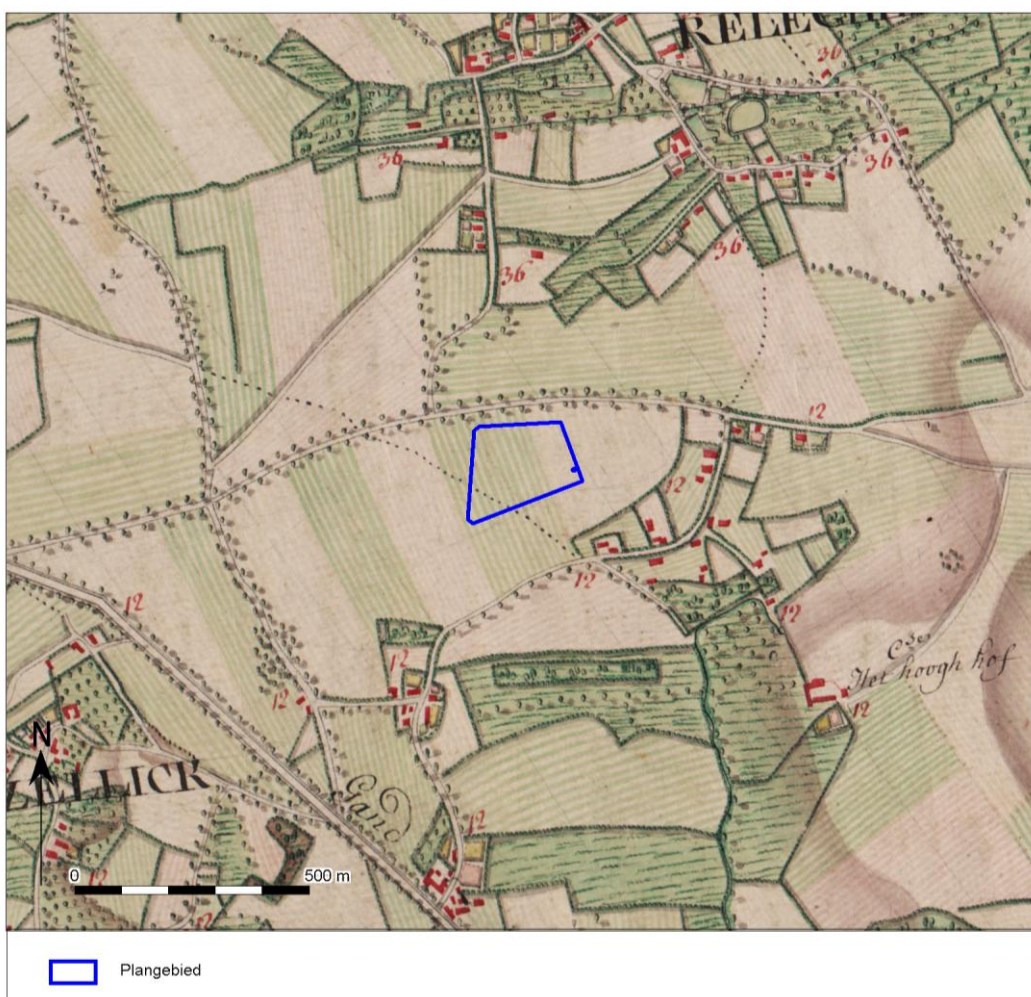

Afb. 14. Het plangebied op de Villaretkaart.

³¹ <https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo> en <http://datanews.knack.be/ict/tag/villaretkaart-495122.html>

Ferraris kaart

De Ferraris kaarten (Carte de Ferraris) (afb. 15) zijn een verzameling van 275 gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Zij kwamen tussen 1771 en 1778 tot stand onder leiding van Joseph de Ferraris, generaal bij de Oostenrijkse artillerie, veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische en grootschalige kartering, zowel in “België” als in heel West-Europa.³² Hieruit blijkt dat het plangebied nog steeds onbebouwd is en in een weiland ligt. De weg die door het plangebied loopt is op deze kaart gekarteerd als een stippellijn. Enkele andere wegen zijn helemaal niet meer gekarteerd op de kaart, maar op latere kaarten worden ze terug weergegeven. Het hooghof is op deze kaart gekarteerd als Het Hoogh hof. In de bebouwde zone die op de Villaretkaart als Neizel was benoemd, is nu niet benoemd en er lijken enkele structuren te zijn toegevoegd. De verbindingssas tussen Asse en Brussel toont geen duidelijke verschillen met de Villaretkaart. De bebouwing in Zellik lijkt ook iets toegenomen of duidelijker gekarteerd.

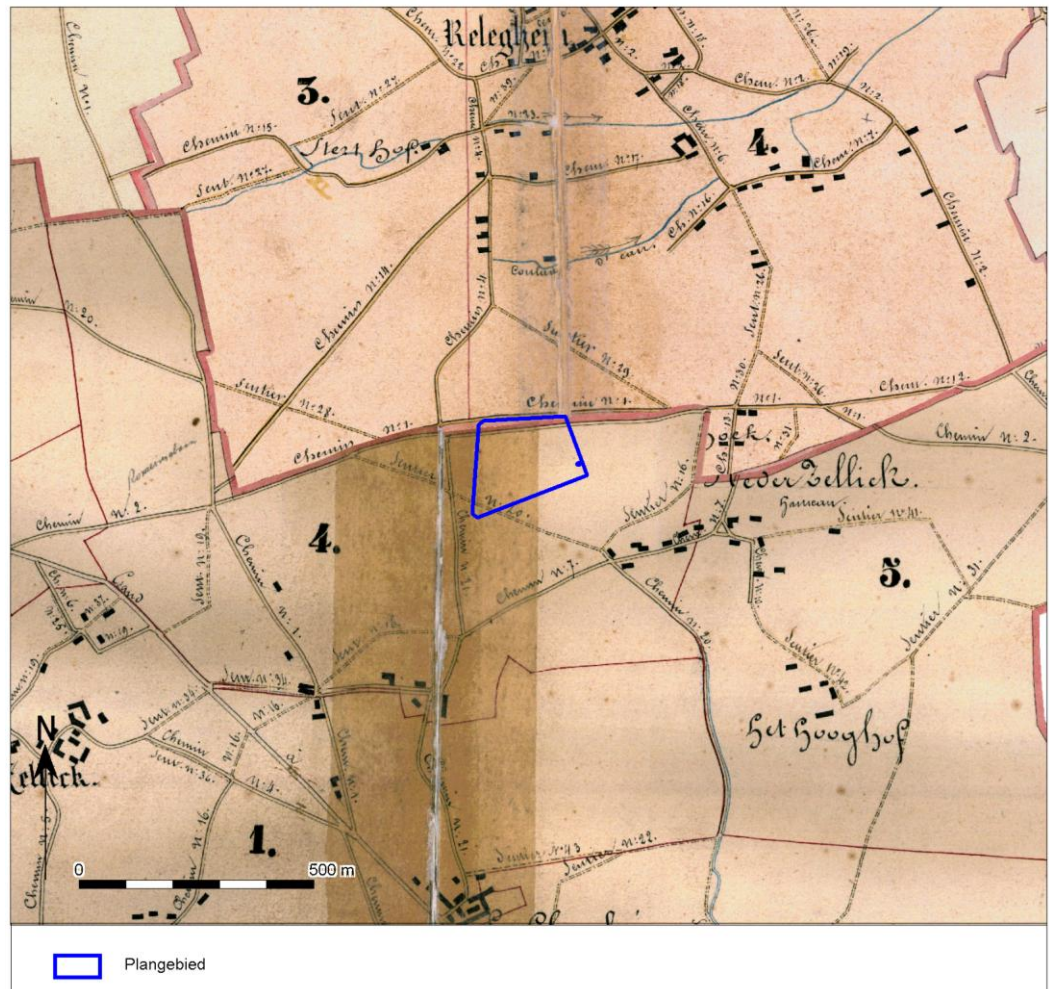

Afb. 15. Het plangebied op de Ferraris kaart.

³² <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten>.

Atlas der Buurtwegen

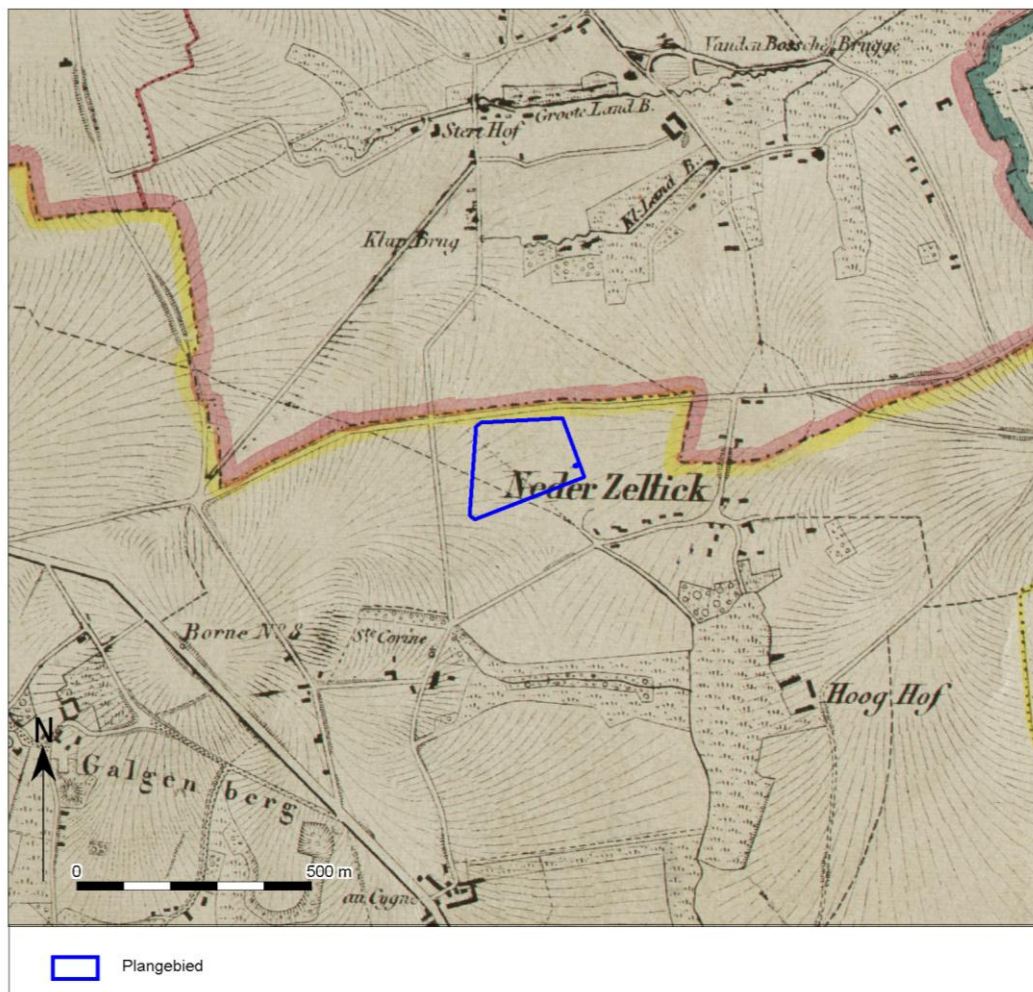
Circa 60 jaar later werd de Atlas der Buurtwegen uitgegeven (afb. 16). Dit is een verzameling van boeken met overzichts- en detailplannen, daterend van rond 1840. Hierop valt af te lezen dat het plangebied tegen de grens met Relegem is gelegen en dus net nog binnen de grenzen van Neer-Zellik (Neder Zellick). De wegen en perceelgrenzen zijn op deze kaart rechter gekarteerd. De weg richting het hooghof is nog steeds aanwezig in de zuidwestelijke hoek en er is wederom geen bebouwing aanwezig.

Afb. 16. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.

Vandermaelen kaart

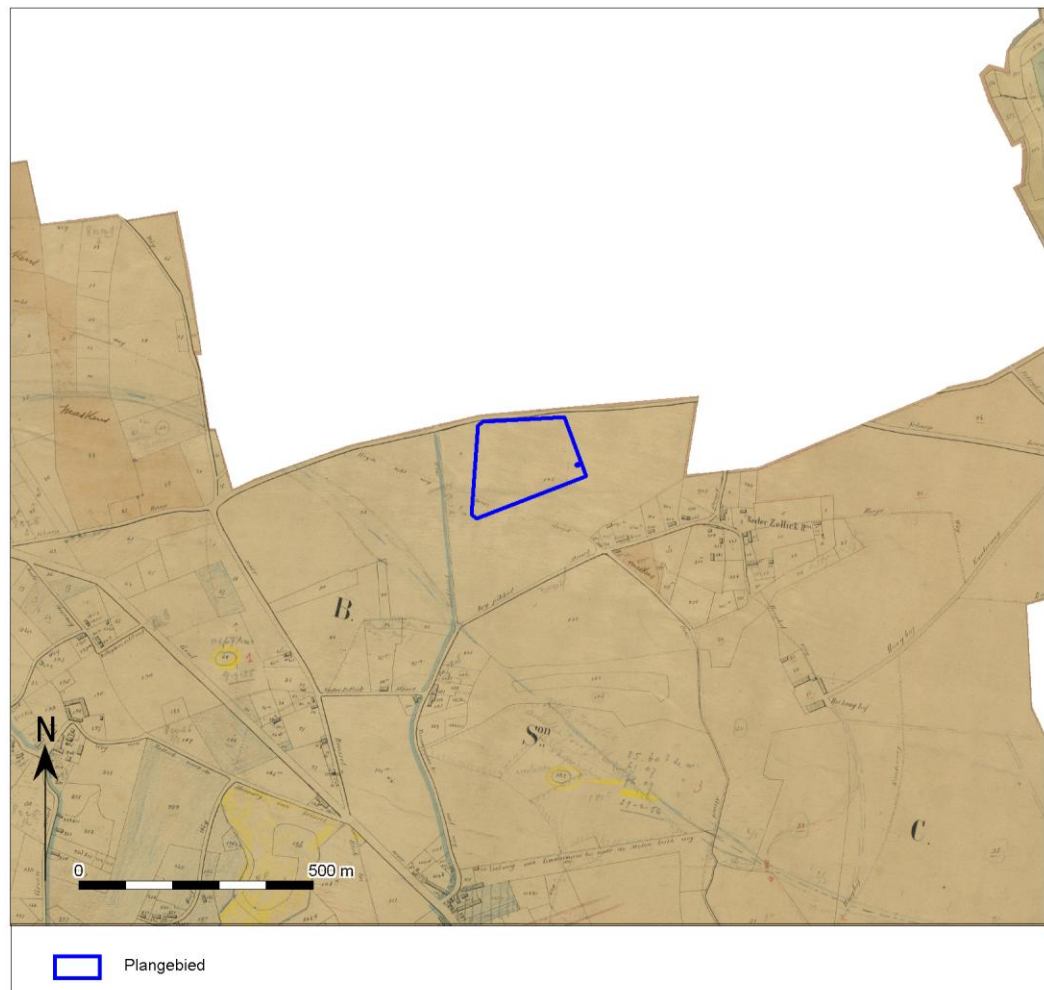
Een zestal jaar later zijn de Vandermaelenkaarten (afb. 17) samengesteld. Dit is een verzameling historische kaarten gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Zijn "*Carte topographique de la Belgique*" is gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1: 20.000. Op deze kaart is de topografie van de omgeving van het plangebied te zien. Het westen van het plangebied is gekarteerd liggend op een helling en het gaat vlakker richting het oosten. In het centrum van Zellik is de Galgen berg gelegen en het hooghof (Hoog Hof) is ook gekarteerd liggend op een hogere zone. De weg die door het plangebied loopt is wederom weergegeven als stippellijn en het plangebied is onbebouwd.

Afb. 17. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.

Popp-kaart

Met de Popp-kaarten (afb. 18) wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Deze kaarten waren een gecommmercialiseerde versie van het toenmalig kadaster van België en bevatten vele gegevens over gronden en percelen. Nadat Philippe Vandermaelen al in 1836 toelating had gekregen om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen, kreeg ook Popp deze toelating in 1842. Door het overlijden van Popp werd zijn 'Atlas cadastral parcellaire de la Belgique' niet afgemaakt. Deze kaart brengt het kadaster duidelijk in beeld. Op deze kaart is te zien dat van Relegem geen Popp-kaart beschikbaar is, waardoor het plangebied aan een niet gekarteerde zone grenst. De weg door het plangebied is gekarteerd als een dries of veldweg. De bewoningszone van Neer-Zellik (Neder Zellick) is duidelijk gekarteerd en afgebakend. Het plangebied is ook op deze kaart onbebouwd.

Afb. 18. Het plangebied op de Popp-kaarten.

Topografische kaart 1873 – 1969

Op de topografische kaarten (afb. 19-22) is te zien dat het plangebied onbebouwd blijft tot 1939. De eerste bebouwing is gekarteerd op de topografische kaart van 1969. Het reliëf van het plangebied blijft als gevolg ongewijzigd tot aan de bouw van deze structuren. Van de kaart uit 1969 kan niet worden afgeleid of er voor de bouw van de structuren een nivellering heeft plaats gevonden. Tussen 1873 en 1904 zijn er in de omgeving een aantal grote nieuwe wegen aangelegd en rechtgetrokken. Één daarvan ligt ten zuidwesten van het plangebied en de weg die oorspronkelijk op 50m van de westelijke zijde van het plangebied loopt ligt nu vlak naast het plangebied. Aan de noordelijke zijde van het plangebied ligt een weg die benoemd is als Oude Romeinse weg (Ancienne chaussée Romaine en Voie Romaine).

Tenslotte valt het op dat in de omgeving van het plangebied de bebouwing en verstedelijking op de kaart van 1969 in grootte mate is toegenomen. Op de oudere topografische kaarten zichtbaar is binnen het plangebied nog het oorspronkelijke natuurlijke reliëf staat aangeduid, met hoogtes van 65 tot 66 m +TAW. Vanaf de topografische kaart uit 1969 lijkt dit afgevlakt te zijn.

Afb. 19. Het plangebied op de topografische kaart uit 1873.

Afb. 20. Het plangebied op de topografische kaart uit 1904.

Afb. 21. Het plangebied op de topografische kaart uit 1939.

Afb. 22. Het plangebied op de topografische kaart uit 1969.

Luchtfoto's 1971 – heden

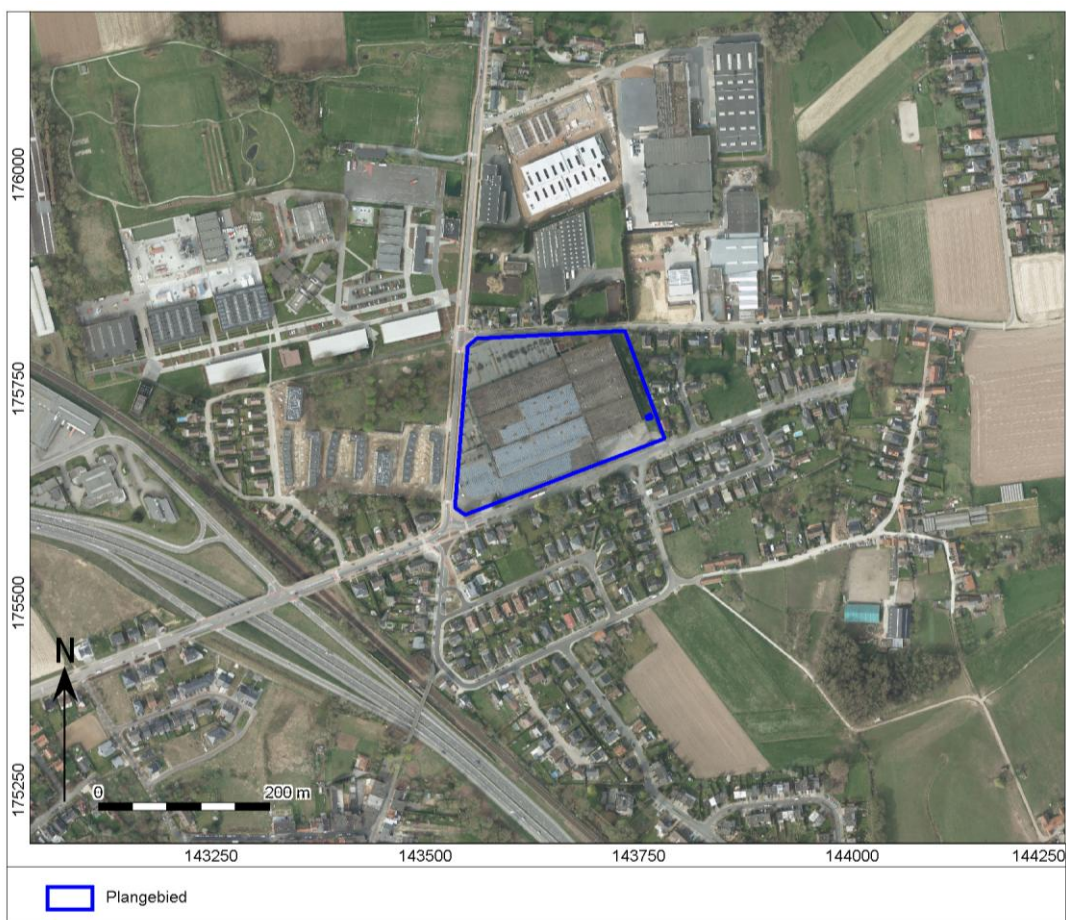
Op de luchtfoto's (afb. 23-26) is te zien dat de bebouwing blijft toenemen. In het noorden en het westen neemt het de vorm aan van meer industriële complexen en in het zuiden en het oosten gaat het over wooneenheden. In de periode tussen 1979 en 1990 wordt ongeveer 250m van het plangebied een snelweg aangelegd. Het plangebied zelf, lijkt buiten de aanplanting van een bomenrij, niet onderhevig te zijn geweest aan grote veranderingen.

Afb. 23. Het plangebied op de luchtfoto uit 1971.

Afb. 24. Het plangebied op de luchtfoto uit 1979-1990.

Afb. 25. *Het plangebied op de luchtfoto uit 2013-2015.*

Afb. 26. Het plangebied op de luchtfoto uit 2017.

1.2.4 Synthese

Naar aanleiding van het voorgenomen nieuwbouw project in de Relegemstraat 17, Zellik, Asse, is deze archeologienota opgesteld. Op deze locatie is op dit moment een logistiek pand aanwezig. Dit pand zal worden afgebroken. Deze afbraak werken vallen buiten de vergunningsaanvraag waarvoor deze bureaustudie is geschreven. In deze archeologie nota worden alleen de werken besproken die onder de vergunningsaanvraag van de nieuwbouw vallen. Voor deze archeologie nota wordt er vanuit gegaan dat er na de sloopwerken het terrein zal worden genivelleerd.

Het doel van de geplande werken is om binnen het plangebied een aantal nieuwe structuren aan te leggen. In totaal komen er vijf nieuwe gebouwstructuren, een waterstructuur, een parking met mogelijk geothermische sondes, verharde zones, twee muurconstructies en een onverharde zone (afb. 7). Het relatieve nulniveau van het plangebied dat door de architecten wordt aangehouden is bepaald op 67,30m TAW. Het maaiveld van de huidige situatie ligt tussen 64,5m TAW – 66,9m TAW.

In de tabellen 3, 4 en 5 in hoofdstuk 1.1.4 zijn de afmetingen en de uitgravingsdieptes van alle structuren terug te vinden. Daaruit kan afgeleid worden dat een deel van de geplande werken boven huidig maaiveld zullen worden uitgevoerd, in toekomstige ophoging dan wel nivellering na de afbraakwerken. Deze werken zullen geen impact hebben op het bodemarchief. Een ander deel van de werken gaat wel gepaard met bodemingrepen tot onder bestaand maaiveld. Deze werken zijn onder te verdelen in diepere bodemingrepen (> 1m -MV), zoals gepland voor gebouw A en B2, en minder dieper bodemingrepen (<1 m – MV), zoals de aanleg van de waterpartij, verhardingen en parking. De geothermische sondes worden hier niet in acht genomen door de beperkte oppervlakte van de sondes.

Op basis van analyse van de DTM, topografische kaarten en gegevens uit oriënterend milieukundig onderzoek kan afgeleid worden dat het plangebied in het verleden genivelleerd werd, wat geleid heeft tot een zekere mate aan bodemverstoring. Het oorspronkelijke reliëf laat op de oudere topografische kaarten (eind 19^e eeuw en eerste helft 20^e eeuw) een natuurlijk verloop zien met de hoogste delen van het plangebied (66 tot maximaal 67 m TAW) in het centraal en zuidwestelijke deel van het plangebied. Naar het oosten toe loopt dit reliëf geleidelijk af tot ca. 65 m TAW, naar het noorden toe daalt het terrein sterker (64 m TAW). In de huidige situatie zien we afgevlakte zones terug die niet meer volledig corresponderen met het oorspronkelijke reliëf. Er kan dus vastgesteld worden dat er sprake is van het nivelleren van het terrein. In de huidige situatie zien we het terrein globaal van west naar oost toe oplopen, waarbij het westelijke deel het lager gelegen is (65 m TAW) en het oostelijke deel hoger (66 á 67 m TAW). Wanneer het vroegere met het huidige hoogteverloop van het plangebied vergeleken wordt, kan er afgeleid worden dat het westelijke deel vermoedelijk met minimaal 1 á 2 m is afgegraven en het oostelijke en noordelijke deel juist is opgehoogd.

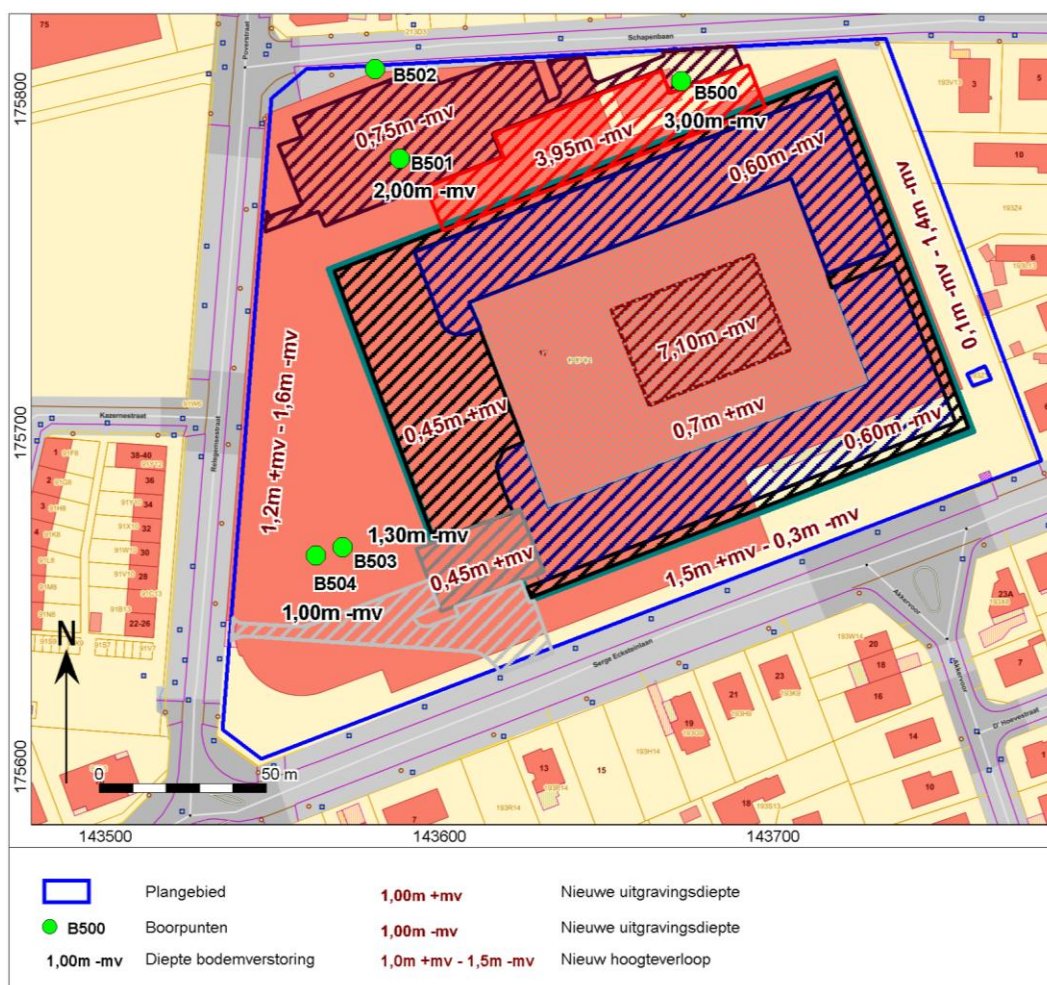
Als de resultaten van milieuhygiënisch booronderzoek hierbij betrokken worden, dan zien we dat de boringen in het noordelijke deel van het terrein inderdaad een opgebrachte dan wel verstoorde laag van minimaal 2 tot 3 m dikte aantonen doormiddel van bijmenging met puinresten in de boringen. Dit komt overeen met de hoogteverschillen die in deze zone ophogingen aanduiden. De boringen 503 en 504 in het zuidwestelijke deel geven echter ook bodemverstoringen aan van minimaal 1,3 tot 2 m onder maaiveld. Dit betekent feitelijk dat het oorspronkelijke reliëf dat gelegen heeft op een hoogte van 66 tot 67 m +TAW tot een diepte van 3 á 4 m verstoord is (tot 63 á 64 m +TAW).

Samengevat kan uit de gecombineerde gegevens van de milieuhygiënische boringen met de oorspronkelijke en huidige maaiveldhoogtes afgeleid worden dat naar verwachting delen van het plangebied afgegraven zullen zijn ten bate van de nivellering van het terrein. Hoogstwaarschijnlijk betreft dit met name het zuidwestelijke en mogelijk ook het centrale deel. In deze zones is de kans op intacte bodems klein(er). In hoeverre de bodem nog intact is in de overige delen van het plangebied is niet met zekerheid vast te stellen. Er is sprake van een (dik) ophogingspakket, maar onzeker is of het terrein vóór aanvang van de ophoging of nivellering ook vergraven is. Mocht de bodem voorafgaand aan de ophoging niet vergraven zijn, dan betekent dit dat er nog intacte bodem aanwezig zouden kunnen zijn.

Waar de grens ligt tussen vermoedelijke en verstoorde zones valt niet exact te duiden op basis van de beschikbare gegevens van het bureauonderzoek alleen.

De impact van de geplande werken op het bodemarchief vloeit ondermeer voort uit het oppervlakte en dieptebereik van de ingrepen. Op basis van de tabellen en de onderstaande overzichtskaart (afb. 27) kan afgeleid worden dat het terrein deels verder opgehoogd zal worden en dat daarmee slechts een deel van de geplande werken dieper zal reiken dan huidig maaiveld. Van de gebouwen zullen alleen A (1.555m²) en B2 (1.432m²) aanzienlijk dieper reiken (3,95 tot 7,1 m onder huidig maaiveld). De oppervlakte van deze gebouwen tezamen is ongeveer 2.987m². De overige geplande bodemingrepen, zoals de aanleg van de parking (2.750m²) en de aanleg van de waterstructuur (6.799m²) zullen minder diep reiken dan 1 m onder huidig maaiveld.

De betekent dat de geplande werken boven huidig maaiveld (in toekomstige ophoging) en de geplande ingrepen met een beperkt dieptebereik tot 1 m onder huidig maaiveld (in vastgestelde ophogingen of verstoringen) niet zullen leiden tot mogelijke aantasting van het bodemarchief. Deze werken kunnen daarmee worden vrijgesteld van verder archeologisch vervolgonderzoek. Dit geldt niet voor de bouw van de beide dieper gefundeerde gebouwen A en B2, welke tot respectievelijk 3,95 en 7,1 m onder huidig maaiveld zullen reiken. De aanleg van deze beide gebouwen kan wel leiden tot aantasting van het bodemarchief.

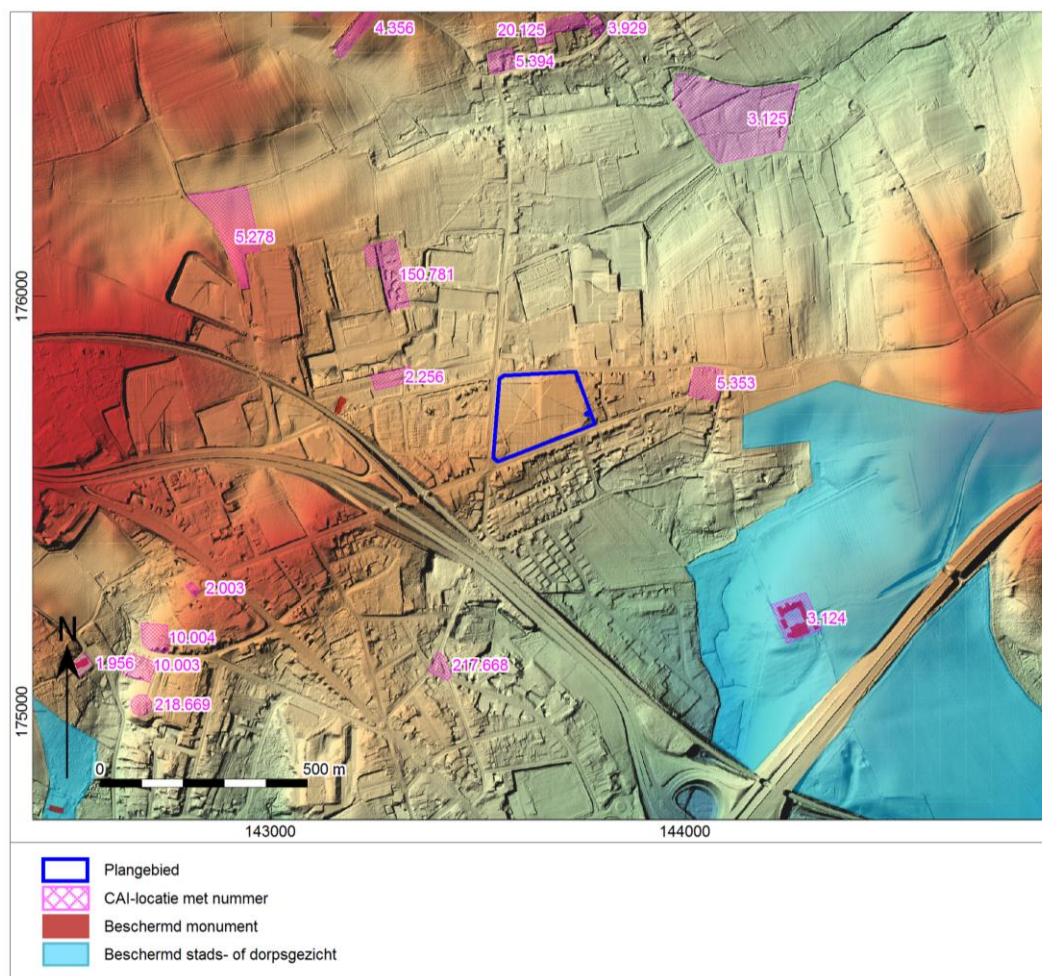
Afb. 27. Omvang van de geplande bodemverstoring ten opzichte van huidig maaiveld geprojecteerd op huidige bodemverstoring en GRB.

Structuur	Legende code	Relatie huidig maaiveld (m)
A		-3,95
B1		+0,7
B2		-7,10
C		+0,45
Parking		-0,75
Waterstructuur		-0,60
Verharde zone		+0,45
Toegangsweg		X
Binnenmuur		X

Tabel 10. Legende structuren en hun relatie met het huidige maaiveld (m).

Op basis van de aardwetenschappelijke gegevens kan vastgesteld dat het plangebied in het heuvellandschap van het Dender-Zenne interfluvium ligt. De omgeving is gekenmerkt door plateaus en beekvalleien. Zellik is gelegen op de flank van een (zand)leemplateau met een hoogteverloop van 31,8m TAW – 79,1m TAW. Het plangebied ligt op een lager gelegen uitloper die de verschillende plateaus verbindt. Het hoogteverloop van het plangebied ligt tussen de 64,5m TAW en 66,9m TAW. De Tertiaire ondergrond in het plangebied bestaat uit zandige en kleiige afzettingen die worden gerekend tot de Formatie van Maldegem. Deze formatie is opgebouwd uit klei en zanden die afwisselend geleidelijk in elkaar overgaan. Volgens boringen die zijn uitgevoerd in de buurt van het plangebied kan de top van het Tertiair verwacht worden op een diepte vanaf 3-7m onder het maaiveld. De Tertiaire afzettingen zijn bedekt met een pakket gerold grind. Deze zijn in het Quartair ontstaan als terrasafzettingen in de bedding van een voormalige rivier. Op de Quartairgeologische kaart is te zien dat het plangebied ligt in een zone met het Quartair profieltype 2. Deze bestaat uit een eolische leemafzetting uit het Pleistoceen, met mogelijk beddingafzettingen van een rivier, zoals de gerolde grind afzetting. De bodem van het plangebied is opgebouwd uit een droge leembodem met textuur B horizont en een A-horizont van minder dan 40cm. Volgens de aardkundige gegevens is er sprake van löss dat is afgezet in minimaal twee fasen. Hier kan zich een bodem in hebben gevormd in de warme fase tussen de afzetting van beide pakketten. In deze afzettingen ingeschakeld in de leempakketten kunnen, indien ze aanwezig waren, archeologische bodems bewaard zijn.

Op basis van deze landschappelijke gegevens kunnen er archeologische resten aangetroffen worden daterend vanaf het Paleolithicum. Het gebied had gunstige condities voor bewoning. Hoger gelegen gebieden, dichtbij de rivier, bieden een ideale landschapspositie voor archeologische resten vanaf het Paleolithicum. Archeologische niveaus kunnen verwacht worden ingeschakeld in of aan de top van de löss afzettingen (vanaf Paleo- / Mesolithicum). Archeologische niveaus aan de top van de Tertiaire afzettingen (Paleolithicum) worden niet verwacht op basis van erosie (grindlagen). Afhankelijk van de daadwerkelijke landschapsgenese zou er sprake kunnen zijn van meerdere archeologische niveaus waarvan de huidige diepteligging niet bepaald kan worden. Wanneer er bodems met textuur B-horizont aanwezig zijn, is er sprake van een relatief oude en een goed ontwikkelde bodem. Indien deze B-horizont intact wordt aangetroffen, is de kans op de aanwezigheid van intacte steentijdvindplaatsen hoog.

Afb. 28. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied, geprojecteerd op de DTM.

Uit archeologische meldingen en vondsten in de omgeving (afb. 28) kan afgeleid worden dat er in algemene zin vondsten en sporen verwacht kunnen worden vanaf de Steentijd tot aan de Nieuwe tijd.

De archeologische resten dateren vanaf de steentijd en zijn teruggevonden door middel van prospectie, opgraving, historisch onderzoek en toevalsvondsten. Daarnaast zijn er mogelijk aanwijzingen voor Romeinse occupatie in de vorm van een op 800m afstand gelegen villa domein uit de Midden Romeinse Tijd en verwijzingen naar een Romeinse weg op historische kaarten. Uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd zijn enkele erfgoedrelicten aanwezig in de omgeving, waaronder een kapel uit de Vroege Middeleeuwen, een motte uit de Volle Middeleeuwen, het Hoog Hof uit de Volle Middeleeuwen en tweeparochiekerken uit de Volle Middeleeuwen.

Binnenin het plangebied zijn er tot op het heden geen archeologische meldingen geregistreerd. De archeologische meldingen uit de omgeving duiden echter wel op een algemene verwachting op sites vanaf het Paleolithicum en een verhoogde kans op sporensites uit de Romeinse tijd en Middeleeuwen.

Uit de historische kaarten blijkt verder dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot in de tweede helft van de 20ste eeuw, waardoor de kans op sporen uit de Nieuwe en Nieuwste tijd aanzienlijk kleiner wordt. Op de oudere topografische kaarten is te zien dat binnen het plangebied nog het oorspronkelijke natuurlijke reliëf staat aangeduid, met hoogtes van 65 tot 66 m +TAW. Vanaf de topografische kaart uit 1969 lijkt dit afgevlakt te zijn en komt het overeen met de analyse van de DTM.

1.2.5 Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?

Zowel op basis van het landschap als op basis van archeologische gegevens uit de omgeving kan afgeleid worden dat voor het plangebied een algemene verwachting geldt op vondsten en sporensites vanaf het Paleolithicum. Met name voor de Romeinse tijd en Middeleeuwen geldt een verhoogde verwachting. In hoeverre sporen en vondsten binnen het plangebied echter daadwerkelijk (nog) te verwachten zijn, hangt ook af van de mate van verstoring binnen het plangebied. Zoals in de synthese (paragraaf 1.2.4) toegelicht, mag aangenomen worden dat het zuidwestelijke deel van het plangebied en mogelijk ook (deels) het centrale deel van het plangebied grotendeels verstoord zal zijn, in ieder geval ten aanzien van sporensites. In de overige delen van het plangebied is de bodem mogelijk niet of minder verstoord, omdat deze zones in het verleden juist zijn opgehoogd. In welke mate het plangebied verstoord is, kan echter niet voldoende afgeleid worden uit de beschikbare gegevens van het bureauonderzoek.

Bij het vaststellen van de mate aan verstoring dient daarbij nog eens rekening gehouden te worden dat er binnen het plangebied sprake kan zijn van meerdere archeologische niveaus, waarvan de diepteligging niet bekend is, namelijk aan de top van het Tertiair, ingeschakeld in en aan de top van de Quartaire lössafzettingen. Uit een analyse van de boorbeschrijvingen bleek echter dat de Tertiaire afzettingen zijn bedekt met een pakket gerold grind. Dit pakket is waarschijnlijk ontstaan in het Quartair als terrasafzetting in de bedding van een voormalige rivier. Voor de verwachting betekent dit dat de top van het tertiair geërodeerd is. Wel bevindt zich binnen de maximale verstoringsdiepte een lösssequentie, met daarin mogelijk afgedekte bodems.

De löss in het plangebied is in tenminste twee fase afgezet. Hier kan zich een bodem hebben gevormd in de warme fase tussen de afzetting van beide pakketten. Deze bodems ingeschakeld in de leempakketten kunnen, indien aanwezig, potentiële archeologische niveaus bevatten.

Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?

Delen van het plangebied zijn zoals bovenstaand beargumenteerd rees afgegraven of opgehoogd. In combinatie met de aard van de geplande werken leidt dit ertoe dat een deel van de geplande werken niet gepaard gaat met een bodemingreep, of gepaard gaat met een bodemingreep binnen bestaande verstoringen. In de onderstaande tabel is per aard van geplande werken toegelicht of vervolgonderzoek als nuttig wordt ervaren. Alleen de aanleg van de beide dieper gefundeerde gebouwen A en B2 zal mogelijk leiden tot verstoring van een archeologisch niveau. De aanleg van beide gebouwen reikt immers tot onder de bestaande verstoringen of vastgestelde ophogingen en onvoldoende duidelijk is of de oorspronkelijke bodem op deze locaties verstoord is en zo ja, in welke mate.

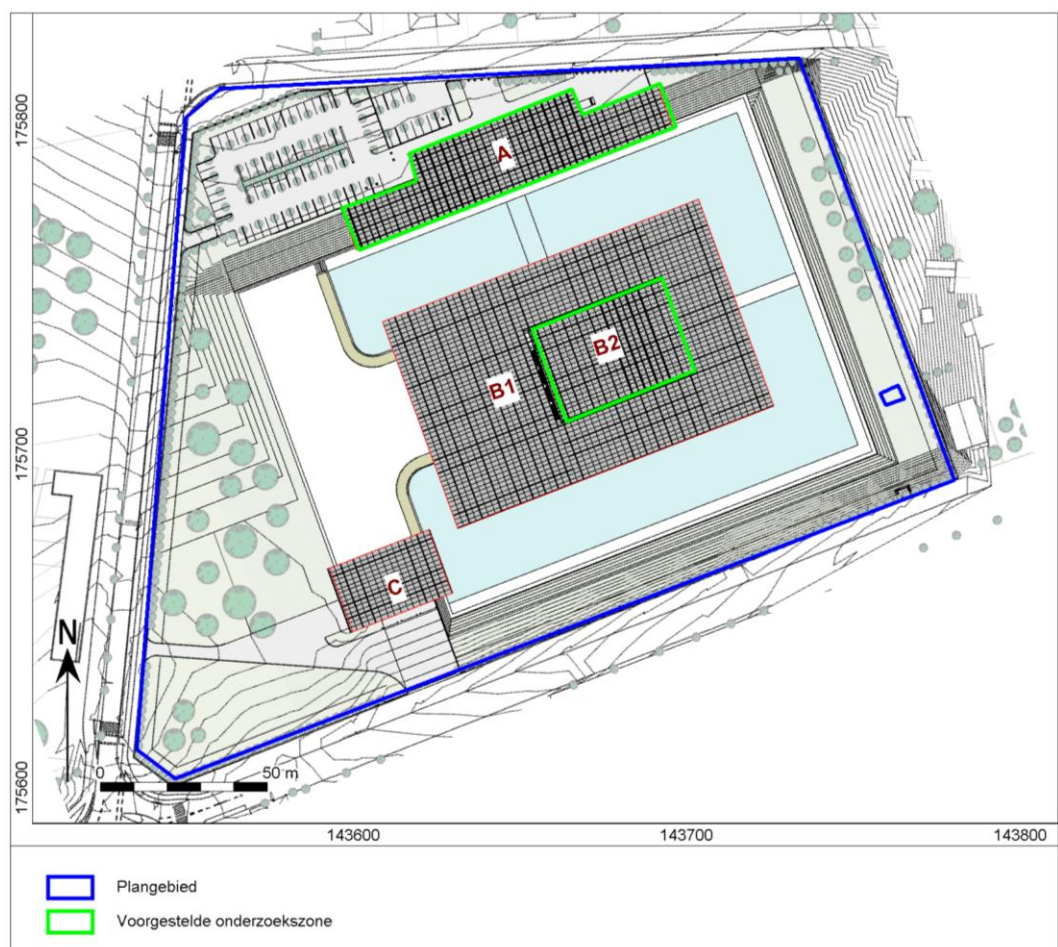
Wanneer de omvang van de geplande werken in overweging wordt genomen, respectievelijk 1555 m² voor gebouw A en 1432 m² voor gebouw B, dan kan vastgesteld worden dat beide zones relatief beperkt zijn ten aanzien van verder archeologisch onderzoek naar sporenniveaus. Beide zones samen hebben een oppervlakte van iets minder dan 3000 m², wat voldoende is, echter beide zones liggen gescheiden van elkaar, wat per zone een beperkte geïsoleerde onderzoekzone oplevert. Om deze reden wordt dan ook geadviseerd om beide zones vrij te geven voor vervolgonderzoek gericht op sporensites. Dezelfde argumentatie geldt niet voor mogelijke vondstensites uit de Steentijd. Voor dergelijke sites zijn kleinere onderzoekszones al geschikt voor vervolgonderzoek. Voor beide zones ter plaatse van de gebouwen A en B2 wordt dan ook geadviseerd om vervolgonderzoek uit te voeren gericht op het vaststellen van potentiële sites uit de Steentijd die bestaan uit een vondstspreading.

Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?

Het plangebied is momenteel nog onvoldoende onderzocht. Wel kan op basis van de bovenstaande toelichting het vervolgonderzoek beperkt worden tot twee zones waar de geplande werken een mogelijk archeologisch niveau zouden kunnen verstoren. Dit zijn de zones waarbinnen de aanleg van gebouw A en gebouw B2 gepland staan. Voorts kan het vervolgonderzoek binnen deze twee zones beperkt worden tot vervolgonderzoek gericht op vondstensites uit de Steentijd. Vervolgonderzoek gericht op sporensites binnen de beide zones wordt als niet zinvol gezien vanwege de beperkte kenniswinst die bereikt kan worden (zie toelichting voorgaande onderzoeksvraag), waarmee vervolgonderzoek qua kosten-baten niet zinvol wordt geacht.

Het vervolgonderzoek zal erop gericht moeten zijn om voor beide zones vast te stellen in hoeverre de bodem nog intact is en of er binnen het bereik van de geplande werken één of mogelijk meerdere (intacte) archeologische niveaus aanwezig zijn. De meest geschikte methode om dit aan te tonen is een landschappelijk booronderzoek. Vanwege de onderzoeksdiepte van de boringen en de huidige staat van het terrein met puinrijke ophogingen, dient dit onderzoek mechanisch uitgevoerd te worden. De boringen zouden, rekening houdend met een bufferzone, moeten worden gezet tot 50cm onder de voorgenomen versterking.

Indien het landschappelijk resultaat uitwijst dat er binnen het bereik van de geplande werken geen intacte archeologische meer te verwachten zijn, dan kan het plangebied alsnog vrij gegeven worden ten aanzien van de archeologie. Indien er wel nog indicaties bestaan voor één of meerdere archeologische vondstenniveaus, dan zal het landschappelijke booronderzoek opgevolgd dienen te worden door aanvullend onderzoek in de vorm van verkennend of waarderend booronderzoek, dan wel proefsleuven of proefputten. De toe te passen methodiek hiervoor wordt in het Programma van Maatregelen verder toegelicht.

Afb. 29. Voorgestelde onderzoekszone voor het verdere onderzoek.

1.2.6 Samenvatting

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in maart 2019 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Relegemsestraat 17, Zellik, Asse (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van het voorgenomen nieuwbouwproject. Op basis van het bureauonderzoek werd vastgesteld dat een groot deel van het plangebied opgehoogd of verstoord is. Waar de geplande werken dieper gaan dan vastgestelde verstoring, bestaat de kans dat er eventuele archeologische niveaus aanwezig zijn.

Om deze reden is het volgende advies gevormd. Waar de geplande werken binnen de bestaande verstoring of boven het huidige maaiveld vallen, wordt er geen verder onderzoek aangeraden en kunnen de werken vrijgegeven worden. Waar de geplande werken (mogelijk) dieper gaan de bestaande verstoring wordt verder onderzoek in de vorm van landschappelijk bodemonderzoek met behulp van mechanische boringen geadviseerd.

Literatuur

- Agentschap Onroerend Erfgoed, 2019: Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4,0.
- Buffel, P. & Matthijs, J. 2009: *Toelichting bij de Tertiair geologische kaart, kaartblad 31-39, Brussel – Nijvel*, Brussel.
- Cordemans, K. 2018: *Archeologienota Hooghof, Verslag van resultaten*, Leuven.
- Ervynck, A., S. Debruyne, R. Ribbens, 2015: *Assessment; Een handleiding voor de archeoloog*. Onroerend Erfgoed, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.
- Ferraris, J., 1771-1778: *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsendom Luik*.
- Fricx, E., 1712: *Carte de Pays-Bas*.
- Gullentops, F. en Vandenberghe, N. 2007: *Toelichting bij de Quartair geologische kaart, kaartblad 32, Leuven*, Leuven.
- Jacobs, P., M. de Ceuleraire, E. Stevens & M. Verschuren, 1993: Philosophy and methodology of the new geological map of the Tertiary formations, Northwest Flanders, Belgium. *Bull Soc belge Géol* 102,
- Kadaster, 1850-1864: *Topografische Militaire Kaart, kaartblad 56*. Nationaal Archief,
- Onbekend, 1840-1850: *Atlas der buurtwegen*.
- Schroyen, K., Bufel, P. en Matthijs, J. 2003: *Toelichting bij de Quartair geologische kaart, kaartblad 31-39, Brussel – Nijvel, Brussel*.
- Vandeputte, O. (eds), 2010: *Erfgoedbibliotheek van de Belgische gemeenten. Vlaams-brabant*. Tielt.
- Vandermaelen, F. , 1846-1854: *Cartes topographiques de la Belgique*.
- Van Liefferinge, N. 2010: Archeologisch onderzoek aan de veldstraat in Relegem. *Archeologie 2010, Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant, 13-15*.

Geraadpleegde websites

- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>
- <https://id.erfgoed.net>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/76852>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.
- Afb. 2. Locatie van het plangebied op de GRB kaart.
- Afb. 3. Huidige toestand van het plangebied.
- Afb. 4. Huidige toestand van het plangebied, foto's opdrachtgever. Linksboven: straatzijde Serge Ecksteinlaan. Rechtsboven: groenzone aan de oostzijde. Linksonder: straatzijde Relegemsestraat. Rechtsonder: hoek Relegemsestraat met de Serge Ecksteinlaan.
- Afb. 5. Huidige toestand van het plangebied, foto's opdrachtgever. Linksboven: straatzijde richting hoek Relegemsestraat met Schapenbaan. Rechtsboven: einde plangebied Schapenbaan. Linksonder en rechtsonder: hoek Relegemsestraat met Schapenbaan.
- Afb. 6. Aanduiding van de kabels en leiding in de bestaande situatie op basis van de Klip kaart
- Afb. 7. Nieuwe toestand van het plangebied.
- Afb. 8. Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.
- Afb. 9. Het plangebied op de bodemkaart.
- Afb. 10. Het plangebied met de boringen uit het oriënterend bodemonderzoek .
- Afb. 11. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM), inclusief waterlopen.
- Afb. 12. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM), inclusief profiel hoogteverloop.
- Afb. 13. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het plangebied.
- Afb. 14. Het plangebied op de Villaretkaart.
- Afb. 15. Het plangebied op de Ferraris kaart.
- Afb. 16. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.
- Afb. 17. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.
- Afb. 18. Het plangebied op de Popp-kaarten.
- Afb. 19. Het plangebied op de topografische kaart uit 1873.
- Afb. 20. Het plangebied op de topografische kaart uit 1904.
- Afb. 21. Het plangebied op de topografische kaart uit 1939.
- Afb. 22. Het plangebied op de topografische kaart uit 1969.
- Afb. 23. Het plangebied op de luchtfoto uit 1971.
- Afb. 24. Het plangebied op de luchtfoto uit 1979-1990.
- Afb. 25. Het plangebied op de luchtfoto uit 2013-2015.
- Afb. 26. Het plangebied op de luchtfoto uit 2017.
- Afb. 27. Omvang van de geplande bodemverstoring ten opzichte van huidig maaiveld geprojecteerd op huidige bodemverstoring en GRB.
- Afb. 28. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied, geprojecteerd op de DTM.
- Afb. 29. Voorgestelde onderzoekszone voor het verdere onderzoek.
-
- Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.
- Tabel 2. Administratieve gegevens.
- Tabel 3. Samenvatting geplande werken.
- Tabel 4. Structuren 1 met hun maximale uitgravingsdiepte.
- Tabel 5. Structuren 2 met hun maximale uitgravingsdiepte.
- Tabel 6. Hoogteverloop van de onverharde zones.
- Tabel 7. Samenvatting gebruikt kaartmateriaal.
- Tabel 8. Samenvatting van de meldingen uit de Centraal Archeologische Inventaris van het plangebied.
- Tabel 9. Samenvatting van de gebruikte historische kaarten en luchtfoto's.
- Tabel 10. Legende structuren en hun relatie met het huidige maaiveld (m).